

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Jere Ojala

VAASAN AMMATTIKORKEAKOU-
LUN OPISKELIJOIDEN TALOUDEN
HALLINTA

Liiketalous
2019

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Jere Ojala
Opinnäytetyön nimi	Vaasan ammattikorkeakoulun opiskelijoiden talouden hallinta
Vuosi	2019
Kieli	suomi
Sivumäärä	42 + 2 liitettä
Ohjaaja	Harri Lehtimäki

Tutkimukseni tarkoituksena oli selvittää, minkälainen on Vaasan ammattikorkeakoulun opiskelijoiden taloudellinen tilanne ja miten he hallitsevat taloudellista tasapainoaan. Samalla selvitän opiskelijoiden talouden hallintaan kuuluvien eri sijoittamisen ja säästämisen keinoja, sekä näkemyksiä velkaantumiseen ja pikavippeihin.

Tutkimuksessani käytin kvantitatiivista, eli määrällistä tutkimusta internetin kautta lähetettävän kyselylomakkeen muodossa. Kyselyryhmäni muodostui pelkästään suomenkielisistä päiväpuolen opiskelijoista. Kohderyhmän koko oli 2022. Vastaneita oli 154 henkilöä, joten vastausprosentti oli 7,6.

Tutkimuksen tuloksista päätellen Vaasan ammattikorkeakoulun opiskelijoiden taloudellinen tilanne on enimmäkseen kohtalainen tai melko hyvä. Opiskelijat kertoivat varallisuutensa suurimmaksi osaksi muodostuvan ansiotöistä saatavasta tulosta ja opintotuesta. Heistä suurin osa ei käytä erityisen paljon aikaa tulojen ja menojensa suunnitteluun. Säästämisen ja sijoittamisen suosituimmiksi kohteiksi osoitettiin säästö- ja käyttötilit, kuten aikaisemmissa tutkimuksissa on huomattu. Velkaongelmien ja takaisinmaksuongelmien määrä opiskelijoiden kesken on todella alhainen.

ABSTRACT

Author	Jere Ojala
Title	Students' economic management at Vaasa University of Applied Sciences
Year	2019
Language	Finnish
Pages	42 + 2 Appendices
Name of Supervisor	Harri Lehtimäki

The goal of the thesis was to examine the financial status of students at Vaasa University of Applied Sciences and examine how they manage their economic situation. Also, the different methods of students' saving and investing money and views on getting into debt and quick loans were studied.

In the research I used a quantitative research method in the form of a survey sent out over the internet. The target group consisted exclusively of Finnish-speaking daytime students. The size of the target group was 2022. 154 people filled in the questionnaire, so the response rate was 7.6 percent.

In conclusion the financial status of students is mostly fair or quite good. The students stated that their wealth mainly consists of income from employment and student allowance. Most of the students do not specifically use lots of time on planning their income and expenses. The students were mostly saving their money on current and savings accounts instead of investing it like previous studies have pointed out as well. Problems caused by debt and paybacks among students were very rare.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	8
1.1	Tutkimuksen aihe eli mitä tutkitaan.....	8
1.2	Tutkimustehtävä kysymyksenä.....	9
1.3	Aiheen merkitys	9
1.4	Tutkimustehtävän rajaus ja sen perustelu	10
2	OPISKELIJAN TALOUS	11
2.1	Opintotuki ja muut yleiset tulonlähteet.....	11
2.1.1	Opintoraha.....	11
2.1.2	Yleinen asumistuki.....	12
2.1.3	Opintolaina.....	12
2.1.4	Ansiotulot.....	13
2.1.5	Pienlainat.....	14
2.2	Talouden hallinta	15
3	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	17
3.1	Kvantitatiivinen tutkimus.....	17
3.2	Salassapitokysymykset	19
4	TULOSTEN RAPORTOINTI.....	20
4.1	Yleistiedot.....	20
4.2	Talouden hallinta	22
4.3	Säästäminen ja sijoittaminen.....	28
4.4	Ulkoiset luotot ja velkaantuminen	31
4.5	Tulosten korrelointi.....	34
5	YHTEENVETO	37
5.1	Tutkimuksen luotettavuus, tarkkuus ja itsearviointi	39
5.2	Mahdolliset jatkotutkimuskohteet.....	40
	LÄHTEET.....	41

LIITTEET

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1. Opintolainanostot vuosina 2013-2019 (Suomen pankki 2019).	13
Kuvio 2. Ikä	20
Kuvio 3. Koulutusohjelma	21
Kuvio 4. Opiskeluvuosi	22
Kuvio 5. Taloudellinen tilanne	22
Kuvio 6. Amk- ja yliopiston opiskelijoiden yleinen toimeentulon kokemus vuonna 2016	23
Kuvio 7. Opiskelijoiden vuositulot	24
Kuvio 8. Tulojen ja menojen suunnittelu	24
Kuvio 9. Opintoraha	25
Kuvio 10. Opintolaina	26
Kuvio 11. Opintolainan noston syy	26
Kuvio 12. Työskentely koulun ohella	27
Kuvio 13. Säästökohteet	28
Kuvio 14. Tulevat hankintakohteet	29
Kuvio 15. Varallisuuden muodostus	30
Kuvio 16. Sijoittamiseen käytetty aika	30
Kuvio 17. Säästämisen ja sijoittamisen oppiminen opintouran aikana	31
Kuvio 18. Ongelmat velan tai ulkoisen luoton takia	32
Kuvio 19. Pikavipit hyvä vaihtoehto väliaikaisten menojen kattamiseksi?	32
Kuvio 20. Uuden korkolain vaikutus pikavipin ottamiseen	33
Kuvio 21. Arvio opintouran aikana opitusta velkaantumisesta ja taloudellisesta tasapainosta	34
Kuvio 22. Riittääkö opintotuki kattamaan opintojen aikaiset menot?	34
Kuvio 23. Opintolainan vaikutus taloudelliseen tilanteeseen	35
Kuvio 24. Töissä käynnin vaikutus säästämiseen ja sijoittamiseen	36

LIITELUETTELO

LIITE 1. Saatekirje

LIITE 2. Kyselylomake

1 JOHDANTO

Opiskelijoiden taloudellinen tilanne vaihtelee jatkuvasti vuosien saatossa ja velkaantuminen on tänä päivänä helpompaa kuin ikään ennen. Ideana on saada selville, miten tämän koulun opiskelijat nykypäivänä pärjäävät taloudellisesti ja miten he sijoittavat varojansa. Digitalisaation mukana velkaantumisen tavoin, myös säästämisen on helpompaa oppia ja aloittaa nuorempana.

Tutkimusryhmänä toimii Vaasan ammattikorkeakoulun suomenkieliset opiskelijat päivätoteutuksen puolelta. Ajankohtaisena kysymyksenä tutkitaan taloudellisen tilan lisäksi myös velkaantumista ja säästämistä. Oppilaiden omat ajatukset ja kokemukset avaavat tässä tutkimuksessa ajankohtaisen näkemyksen oppilaiden nykypäiväiseen talouden hallintaan.

Kansainvälinen osakeyhtiömuodossa oleva Vaasan ammattikorkeakoulu sijaitsee Vaasassa, Palosaarella. Siellä koulutetaan sosionomeja, terveydenhoitajia, sairaanhoitajia, tradenomeja ja insinöörejä. (Vamk 2014)

1.1 Tutkimuksen aihe eli mitä tutkitaan

Aikaisempiin tutkimuksiin nojaten opiskelijoiden huolenaiheena on koulunkäynnin ohella ollut heikko taloudellinen tilanne. Näiden tutkimuksien mukaan opiskelijoiden on ollut vaikea pärjätä pelkästään valtion takaamalla opintorahalla ja yleisellä asumistuella, jolloin opiskelijat ovat varautuneet opintotukeen kuuluvan opintolainan nostoon, taikka töissä käymiseen koulun ohella.

Opiskelijoista osa mahdollisesti suunnittelee ylimääräisten varojen säästämistä, tai sijoittamista. Varojen sijoittamisvalinnat vaihtelevat elämäntilanteen mukaan. Yhteistä kaikilla opiskelijoilla on kuitenkin tulevaisuuden suunnittelu jossain määrin opiskelujen jälkeen. Tutkin oppilaiden eri säästö- ja sijoittamisvaihtoehtoja ja niiden populariteettia.

Tutkimuksessa selvitän myös, kuinka paljon oppilaat ovat tekemisissä velkaantumisen ja säästämisen kanssa. Tutkimuksessa tutkin eri syitä velkaantumiseen ja talousongelmissa olevien oppilaiden määrää. Pikavipit ovat suuri osa velkaantumista

ja otan ne esille kyselylomakkeessa. Tutkin pikavippeihin koskevaa korkolakia ja sen vaikutuksia niihin suhtautumiseen kyselylomakkeen kautta. Avaan tutkimuksessa eri lähestymistapoja näihin aiheisiin ja kartoitan opiskelijoiden tietoisuutta taloudellisesta tasapainosta.

1.2 Tutkimustehtävä kysymyksinä

Tutkimustehtävässä haen vastauksia näihin kolmeen kysymykseen:

- Kuinka hyvässä kunnossa on opiskelijoiden taloudellinen tasapaino?
- Kuinka monet opiskelijat säästävät tai sijoittavat ja miten?
- Kuinka monet opiskelijat ovat velkaantuneet ja miten?

1.3 Aiheen merkitys

Tutkimus toimii kohdennettuna tilannekatsauksena ja oppaana niille, jotka ovat kiinnostuneita oman ja muiden oppilaiden opiskelijoiden taloudellisesta hallinnasta. Opiskelijat voivat tutkimuksen kautta vertailla eri sijoittamistapojen populaariteettia. Pikavipeistä ja ulkoisista lainoista saadaan tutkimuksessa potentiaaliset vaarat esille ja opiskelijoiden yleinen näkökulma niistä selville.

Tutkimus itsessään tuo vastauksia moneen ajankohtaiseen kysymykseen, mutta luo myös samalla ideoita jatkotutkimuksiin ja herättää kysymyksiä liittyen opiskelijoiden taloudelliseen tasapainoon.

Tutkimuksen tavoitteena on ajankohtaistaa, saada vastauksia ja niihin kohdistuvia tilastollisia päätelmiä koulun opiskelijoiden taloudellisesta tilanteesta ja hallinnasta. Opiskelijoiden omat kokemukset ja näkemykset avaavat uusia näkökulmia ja kysymyksiä, joihin otan kantaa opinnäytetyön kvantitatiivisen tutkimuksen tuloksien ja analysoinnin kautta.

1.4 Tutkimustehtävän rajaus ja sen perustelu

Tutkimustehtävän koehenkilöt rajataan Vaasan ammattikorkeakoulun päivätöteutuksen suomenkielisiin opiskelijoihin. Tutkimusaihe on rajattu opiskelijoiden taloudellisen tasapainon tutkimiseen. Taloudellisen tasapainon kannalta olennaiset kysymykset, kuten sijoittaminen ja säästäminen sisältyy myös aiheeseen. Näiden lisäksi tutkimuksessa kartoitetaan velkaantumisen yleisyyttä ja siihen johtavia syitä.

Tutkimusryhmässä käytetään ainoastaan Vaasan ammattikorkeakoulua resurssien, sekä paikkakuntien välisten erojen välttämiseksi. Vaihto-oppilaita ja monimuototöteutuksessa opiskelevia ei sisällytetä tutkimukseen elämäntilanteen ja taloudellisten erojen vuoksi. Tutkimusaiheen painottaminen opiskelijoiden taloudellisen tilanteen lisäksi myös velkaantumiseen ja säästämiseen johtuu niiden tutkimattomuudesta. Tutkimusryhmään ei lasketa mukaan YAMK- opiskelijoita.

2 OPISKELIJAN TALOUS

Tässä luvussa kerron opiskelijoiden yleisimmistä tulonlähteistä, sekä talouden hallinnasta.

2.1 Opintotuki ja muut yleiset tulonlähteet

Kansaneläkelaitoksen, eli Kelan opiskelijoille maksama opintotuki on yleisin tulon lähde opintojen aikana. Opintotuki koostuu opintorahasta, sekä opintolainasta. 1.8.2017 alkaen opintotukeen kuulunut asumislisä korvattiin yleisellä asumistuella. Opintotuen asumislisää voi kuitenkin vielä saada, jos asuu ja opiskelee ulkomailla tai Ahvenanmaalla. Asumislisän saaviin kuuluu myös kansan- tai urheiluopiston maksullisilla linjoilla opiskelevat, jotka asuvat opiston asuntolassa. Mikäli opintotuella ei pärjää, voi Kelasta hakea toimeentulotukea. (Kela 2019).

2.1.1 Opintoraha

Opiskelijan saamaan opintorahan määrään vaikuttavat hänen ikänsä, oppilaitos, asumismuoto, avioliitto ja lasten määrä. Opintotukea tavataan myöntää yhdeksäksi kuukaudeksi, syyskuusta toukokuuhun. Opiskelija voi myös hakea opintorahaa kesän ajaksi, jos hän suorittaa kesäopintoja muina kolmena kuukautena. Opintorahan ollessa veronalaista ansiotuloa, sen määrä vähenee muiden veronalaisten tulojen kasvaessa, kuten ansiotöitä tekemällä. (Kela 2019).

Taulukko 1. Opintorahan määrä (bruttona) korkeakouluopiskelijalle (Kela 2019).

Opiskelija	Opintorahan määrä, e/kk	Vaikuttavatko vanhemman tulot
Alaikäisen lapsen huoltaja	325,28	eivät vaikuta
Avioliitossa	250,28	eivät vaikuta
Itsenäisesti asuva 18 vuotta täyttänyt	250,28	eivät vaikuta
Itsenäisesti asuva 17-vuotias	101,74	voivat suurentaa: 101,74 – 203,48 e/kk
Vanhempiensa luona asuva 20 vuotta täyttänyt	81,39	voivat suurentaa: 81,39 – 183,13 e/kk
Vanhempiensa luona asuva 17–19-vuotias	38,66	voivat suurentaa: 38,66 – 97,67 e/kk

2.1.2 Yleinen asumistuki

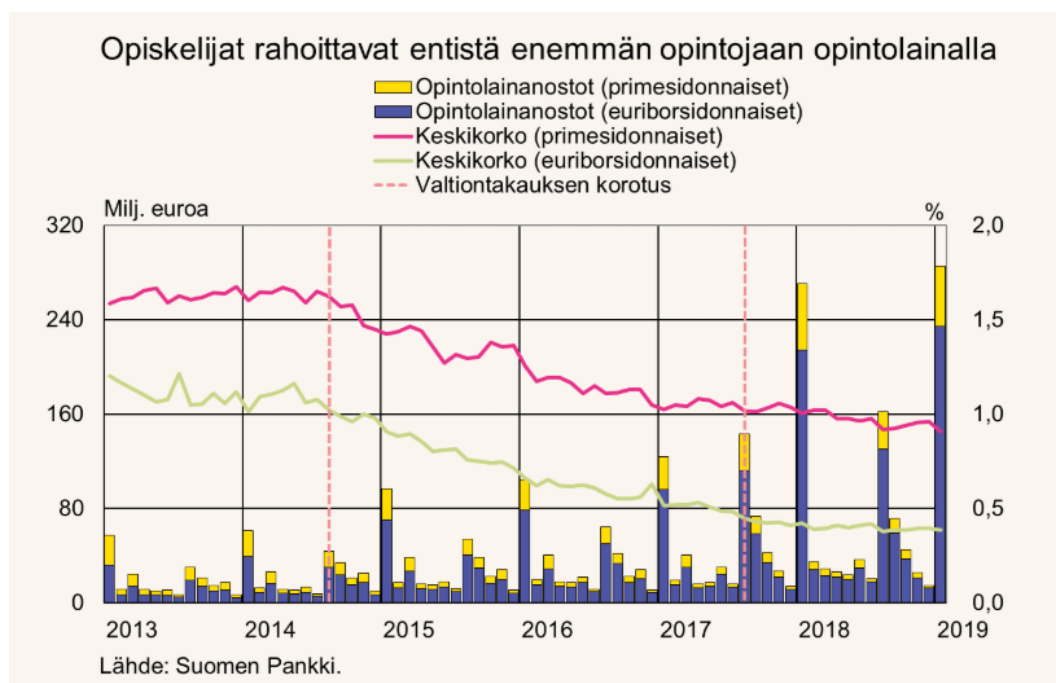
Yleistä asumistukea voidaan maksaa vähätuloisille ruokakunnille menojen helpottamiseksi. Asumistukea on mahdollista saada omistus- tai vuokra-asuntoon. Opintojen aikana saatava yleinen asumistuki ja opintotuki toimivat yleensä opiskelijan tärkeimpinä tulonlähteinä.

Ruokakunnalla tarkoitetaan samassa asunnossa asuvia ihmisiä. Asumistuki myönnetään edellä mainitulle ruokakunnalle yhteisesti. Sen määrään vaikuttaa asumismenojen lisäksi myös aikuisten ja lasten lukumäärä, kuukausittaisen bruttotulojen määrä sekä asunnon sijaintikunta. (Kela 2019).

2.1.3 Opintolaina

Kelan myöntämää opintolainaa voi hakea pankista, Kelalta saa opintorahaa tai aikuiskoulutustukea Työllisyysrahastolta. Opintolainasta voidaan hyvittää 40

prosenttia siitä määrästä, mikä ylittää 2500 euroa. Opintolainaa tulee siis nostaa vähintään 2500 euron verran, että opintolainahyvitystä maksetaan. (Kela 2019). Opintolainan nostaneiden määrä on ollut kasvussa jo muutaman vuoden ajan.

Kuvio 1. Opintolainanostot vuosina 2013-2019 (Suomen pankki 2019).

Opintolainan kasvun suurimpana syynä on valtioneuvoston korotukset, mutta myös opintolainan ottajat ovat lisääntyneet. (Aaltonen 2017). Tilastokeskuksen mukaan sekä ammattikorkeakouluopiskelijoiden, että yliopisto-opiskelijoiden töissä käynti koulun ohella on vähentynyt vuosina 2012-2015. Tämä saattaa selittää opintolainan ottajien määrän nousun. (Tilastokeskus 2017).

2.1.4 Ansiotulot

Osa opiskelijoista työskentelee koulun ohella. Syynä voi olla joko ylimääräisen rahan tienaaminen, taikka pakote taloudellisista syistä. Jotkin opiskelijat välttävät opintolainan nostamista ja rahoittavat opintonsa ennemmin ansiotöillä.

Vuonna 2019 suoritetun kyselyn mukaan Vaasan ammattikorkeakoulun suomenkielisistä päiväpuolen opiskelijoista 61,1 prosenttia kävi ansiotöissä koulun ohella. Kyselyyn osallistui 244 opiskelijaa. (Engman 2019).

Opiskelijan esimerkiksi ansiotöistä saamat veronalaiset omat tulot vaikuttavat opintorahan ja yleisen asumistuen määrään. (Kela 2019). Opintoraha on verotonta tuloa, mutta siihen liittyvien tukikuukausien määrä on sidottuna tiettyyn vuositulorajaan lukuvuoden aikana.

Vuositulorajat vuonna 2018 ja 2019

Tukikuukausia kalenterivuoden aikana	Vuosituloraja (euroa/kalenterivuosi)
1	22 557
2	21 234
3	19 911
4	18 588
5	17 265
6	15 942
7	14 619
8	13 296
9	11 973
10	10 650
11	9 327
12	8 004

Taulukko 2. Opiskelijan vuositulorajat vuonna 2018 ja 2019 (Kela 2019).

Yleinen asumistuki taas on verotettavaa tuloa, mikä tarkoittaa verotuksen nousua suhteessa asumistuen ja ansiotöistä saatavaan palkan määrään.

2.1.5 Pienlainat

Pikavipit, eli lyhytaikaiset ja vakuudettomat kulutusluotot juurtavat juurensa yhdysvaltalaisiin palkkapäivälainoihin. (Hänninen 2012). Niiden nopea ja helppo saatavuus asettavat matalan kynnyksen lainan ottamiseen tarpeen tullen. Liian tiheään nostetut pienet summat voivat huomaamatta kasaantua kasvavien korkojen kanssa liian suureksi summaksi takaisinmaksettavaksi.

Kuluttajansuojalakiin on tullut 1.9.2019 muutoksia, jotka tiukensivat lakia kuluttajille myönnettäviin luottoihin ja pikavippeihin. Ennen lakimuutosta lainan korko sa olla maksimissaan 50 prosenttia. Muutoksen jälkeen kuluttajan ottaman lainan korkoprosentti ei saa ylittää 20 prosenttia. Tämän lisäksi luoton kustannukset tulee pysyä 150 eurossa vuoden aikana, ellei laina-aika ole yli 30 päivää, missä tapauksessa lainan kustannukset voivat olla 5 euroa päivässä. Lakimuutoksen ideana on pikavippien halventamisen lisäksi myös yksinkertaistaa luoton käsittelyn kuluttajan, sekä oikeudellisen näkökulman kautta. Pää tarkoituksena on kuitenkin vähentää velkaongelmien kasvavaa määrää. (Tiainen 2019).

Pankkikortin kaltaisia luottokortteja Suomessa tarjoavat muun muassa Master Card, American Express, Diners Club ja Visa. Niiden avulla käyttäjälle luovutetaan luottoa ilman vakuutta ja käyttäjä voi näin maksaa ostoksensa vasta myöhemmin takaisin. Se on joustava ja helppo ratkaisu hetkellisiin taloudellisiin ongelmiin, mutta pikavipin tavoin sen korko kasvaa, jos takaisinmaksu viivästyy. Luottokortin velkaa on mahdollista siirtää eteenpäin seuraaville kuukausille, mikä voi johtaa velkaantumiseen.

Ostoksia voi maksaa myös osamaksulla. Silloin koko summaa ei tarvitse maksaa kaupanteon yhteydessä, vaan sitä voidaan sopimuksen mukaisesti maksaa erissä. Osamaksut ovat joustava tapa isompien kulujen kattamiseen. Toisaalta osamaksujen mukana saattaa tulla myös erilaisia tili- ja käsittelymaksuja, jolloin osamaksun loppuhinta saattaa olla paljon alkuperäistä hintaa suurempi. (Financer 2018).

2.2 Talouden hallinta

Osalla opiskelijoista on mahdollisuus säästää ylimääräisiä varoja opiskelun aikana saaduista tuloistaan. Säästämisen ja sijoittamisen tapoja on nykypäivänä monia.

Säästämisellä tarkoitetaan tuloa, mitä ei kuluteta. Rahaa voidaan laittaa syrjään esimerkiksi säästö- tai eläketilille. Säästäminen eroaa sijoittamisesta hieman siten, että säästämisellä tavallisesti tarkoitetaan rahasumman tallettamista riskittömästi, kun taas sijoittamisessa voidaan rahoilla saada suurempaa vastiketta ja tuottaa lisää

voittoa suuremmalla riskillä. (Random House Unabridged Dictionary." Random House, 2006).

Suomalaiset ovat yleisvaltaisesti ottaen kiinnostuneita säästämistä. Meillä on kuitenkin tapana priorisoida turvallisuus ennen tuottoa. Vuonna 2017 tehdyn tutkimuksen mukaan (Finanssiala, 2017) noin 2500 vastanneesta henkilöstä 78 prosenttia säästää varojansa joko käyttö, tai muulla sijoitustilillä. Alle 30 prosenttia vastanneista ovat sijoittaneet joko rahastoihin, osakkeisiin, tai muihin omaisuuteen. Säästäminen käyttötilille on turvallista, mutta tuottavuuden kannalta turhaa matalan korkotason ja inflaation takia. (S-Pankki 2019).

Käyttötilille tallettamisen tuottavampi muoto on tallettaa ylimääräisiä varoja ajan myötä säästötilille. Säästötilit mahdollistavat tuoton säästöille olemattomalla riskillä. (Financer, 2018). Säästötilin vaihtoehtona on 18-39-vuotiaana alkaa valmistautumaan ensiasunnon ostoon avaamalla ASP-tilin. Asuntosäästöpalkkiotilille talletetaan vuosineljänneksittäin säästöjä vähimmäissäästöajan ja -määrän saavuttamiseen asti, kunnes pankki voi lainata loput asunnon hankkimiseen tarvittavat rahat. (OP 2019).

Silloin, kun tuloja ei jää ylimääräistä ja menot kasvavat jatkuvasti niiden yli, on vaarana velkaantuminen. Velalla tarkoitetaan ”... velallisen velvoite(tta), jonka sisältönä on jokin varallisuusarvon omaava suoritus velkojalle eli velkasuhteen toiselle osapuolelle. (Suomalainen tietosanakirja, 1989–1993.) Velka voi olla joko julkista, taikka yksityistä.

Veloista täytyy yleensä maksaa korkoa. Koron määrän on tapana kasvaa takaisinmaksun aikana, jos velkaa ei makseta ajoissa. Velan ja koron maksun lykkääminen saattaa johtaa velkakierteeseen, missä takaisinmaksu vaikeutuu ajan myötä erittäin hankalaksi. Velkaantuminen opiskelujen aikana johtuu samoista syistä, kuin vanhempanakin, mutta erona saattaa olla iän tuoma kokemus.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimuksen aineiston hankinnassa käytän kvantitatiivista menetelmää. Opiskelijoille lähetetään sähköpostin kautta sähköinen kyselylomake. Tallennan kyselylomakkeen tulokset ja esitän ne graafisesti ja kirjallisesti ja lopuksi tiivistäen. Tämän jälkeen käytän Microsoft Exceliä ja analysoin vastauksien yhtenäisyyksiä ja ilmoitan niistä omat johtopäätelmäni. Tässä kappaleessa käyn läpi kyselylomakkeen sisällön ja selitän samalla kvantitatiivisen tutkimuksen määritelmän.

3.1 Kvantitatiivinen tutkimus

Kohderyhmälle lähetetään kvantitatiivinen tutkimus. Kvantitatiivisella eli määrällisellä tutkimuksella voidaan selvittää prosentti- ja lukumäärältään tulosten kannalta olennaisia kysymyksiä. Kvantitatiivisen tutkimuksen onnistumisen edellytyksenä on tarpeeksi laaja ja kaikkia osapuolia tarpeeksi tasaisesti edustava otos. Yleensä aineiston keräämisessä käytetään standardisoitua, eli valmiiden vastausten pohjalta tehtyä tutkimuslomaketta, jossa on ennalta määrätyt tutkimuksen kannalta tarpeelliset vastausvaihtoehdot. Tutkimus vastaa kysymyksiin mikä, paljonko, missä, miksi ja kuinka usein. Laadullisesta tutkimuksesta eroten, kyselylomakkeen kautta yleensä saadaan kartoitettua vain olemassa oleva tilanne, mutta sen syihin ja vastauksiin on vaikea uppoutua tarkemmin laajempien vastausvaihtoehtojen puuttuessa. (Heikkilä 2008, 8).

Tutkimuksessa käytetty aineistonkeruumenetelmä on nettikyselylomake, jossa pyydetään kohderyhmän henkilöä vastaamaan lomakkeessa esitettyihin kysymyksiin. Kyselylomakkeessa otan selville opiskelijoiden yleistiedot, yleismääräisen katsauksen heidän taloudellisesta tilanteestaan, säästämisestä ja sijoittamisesta, sekä mahdolliset taloudelliset ongelmat. Lomakkeessa olevat kysymykset ovat aiheeseen liittyviä ja niistä saatavat vastaukset toimivat tutkimuksen pohjana ja ajankohdaisena tietona. Käytän kysymyksistä saatuja vastauksia myös analysointiin.

Kyselylomakkeesta saatu tieto tulee olla tarpeeksi kattavaa ja luotettavaa. Toteutusryhmältä saama aineisto tulisi olla laaja lopputuloksen analysointia varten.

Esimerkiksi suuntautumisen ja iän erovaikutukset voidaan saada luotettavasti selville vain tarpeeksi kattavan vastausmäärän avulla.

Kyselylomakkeesta saatu tieto tulee arvioida ennen analysointia. Varmistan asetettujen kysymysten validiteetin ennen analysointia ja raportointia. Validiteetilla tarkoitetaan sitä, miten hyvin tutkimuksen mittausmenetelmä mittaa juuri sitä, mitä kysymyksen oli tarkoitus mitata. Esimerkkinä voidaan pitää kysymystä, jossa kysytään mielipidettä työpaikan ilmanvaihdosta, mutta tutkimusongelmana olisi työviihtyvyys. (Tilastokeskus 2019). Vastausvaihtoehtojen ja kysymysmuotojen tulee siis vastata alkuperäistä tutkimusongelmaa siihen vastauksen saamista varten.

Tutkimuksen onnistuneisuuteen liittyy myös kyselylomakkeen vastaus- ja vastaamattomuusvirheet. Vastausvirheitä syntyy, kun ei tiedetä, tai ei osata muotoilla vastausta kysymykseen. Edellisten virheiden lailla, tahaton virhe voi olla myös ääri- vaihtoehtojen välttäminen. Vastaamattomuusvirheiden todennäköisyys taas kasvaa vapaaehtoisten vastausvaihtoehtojen myötä.

Tutkimukseen liittyvät mahdolliset tahalliset virheet johtuvat yleensä vastaajan hutiloinnista, väsyneestä tilasta, tai oman tilanteensa kaunistelusta ja neutralisoinnista. Joskus vastaaja tuntee olonsa vaikeaksi tiettyjen vastauksien kohdalla, jolloin vastausvaihtoehdon valintaan voi vaikuttaa sosiaaliset normit ja yleisyys. Näissä tilanteissa kysymykseen törmättyä vastaaja saattaa valita omaa mielipidettään vastaan sen erilaisuuden takia. (Crowne; Marlowe 1964). Kyselylomakkeen anonyymiyys yrittää estää tämän ilmiön syntymistä.

Kohderyhmälle lähetettävä kyselylomake tehdään Google Formsin avulla. Kyselylomake koostuu 22 kysymyksestä, joissa käydään ensin läpi vastaajan taustatiedot, kuten ikä ja sukupuoli. Kyselyn muut osat liittyvät vastaajan taloudelliseen tilanteeseen, säästämiseen ja velkaantumiseen. Tämä kyselylomake tehdään suomen kielellä, sillä tutkimusryhmänä toimii koulun suomenkieliset päivätoteutuksen puolella olevat opiskelijat. Käytän kyselyssä niin sanottua vuorenkiipeämismuotoa, jossa kysyn helpoimmat kysymykset ensin ja saan vastaajan kiinnitettyä lomakkeeseen. Vuorenkiipeämismuodon mukaan helpoimmat kysymykset asetetaan kyselylomakkeen alkuun ja mahdollisesti haastavammat tulevat esiin vasta kyselyn

lopussa, jolloin vastaaja todennäköisemmin haluaa käyttää aikaa vastata viimeisiin kysymyksiin.

Ensisijaisen tiedonlähteen, eli kyselylomakkeen vastauksien saamisen edellytyksenä toimii se, että opiskelijat näkevät vaivaa täyttää kyseisen nettikyselylomakkeen. Tämän takia kyselylomake on luotu käyttämällä ainoastaan valinta- ja monivalintaruudukkoja. Lomakkeen sisällöstä on jätetty jäljelle vain tutkimukselle olennaiset kysymykset. Uskon kyselyn tulosten olevan anonyymiyden vuoksi rehellisimpiä, sillä kohderyhmän vastauksilla ei ole henkilökohtaisia jälkiseurauksia.

3.2 Salassapitokysymykset

Tutkimusta ei tehdä kohdeyritykselle, mutta kyselylomakkeen vastaamiseen osallistuvien henkilöiden identiteetti on tässä tutkimuksessa anonyymi. Kyselylomakkeeseen vastaaminen edellyttää kirjautumisen Google-tilille, joka varmistaa osallistujien vastausmäärän pysyvän yhdessä. Osallistujien sähköpostiosoitteita ei kuitenkaan tallenneta vastausten yhteydessä.

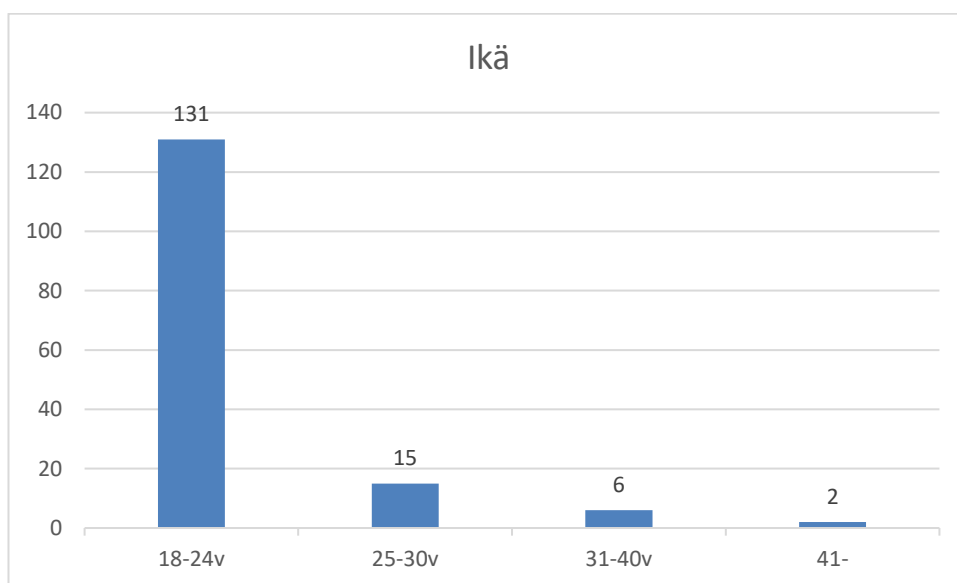
Ilmoitan henkilöllisyyden salassapidosta sihteerin kautta lähetettävässä saatekirjeessä, joka sisältää linkin kyselylomakkeeseen. Anonyymisyys ilmoitetaan varmuuden vuoksi vielä kyselylomakkeen otsikon alapuolella, jotta vastaaja huomioi seikan ennen osallistumista. Osallistumiseen vaadittu kynnyks laskee vastaajan tiedostavan olevansa anonyymi.

4 TULOSTEN RAPORTOINTI

Tässä kappaleessa käyn läpi kyselyn vastaukset. Tämän jälkeen vertailen tuloksia aikaisempiin aiheeseen liittyviin tutkimustuloksiin. Lopuksi analysoin kyselylomakkeesta saatuja vastauksia.

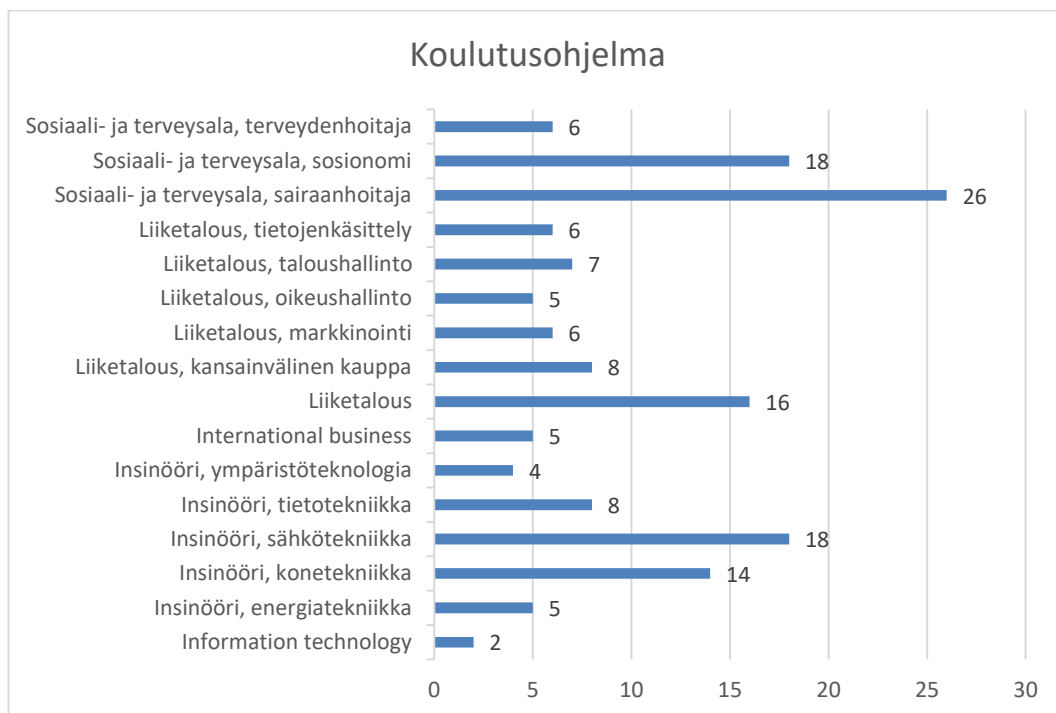
4.1 Yleistiedot

Kyselyyn vastanneet suomenkieliset henkilöt opiskelevat tutkintoa Vaasan ammattikorkeakoulussa päivätoteutuksena. Kyselyyn vastasi yhteensä 154 henkilöä. Miesten osuus vastanneista oli 48 prosenttia, eli 74 opiskelijaa ja naisten osuus oli 52 prosenttia, eli 80 opiskelijaa.

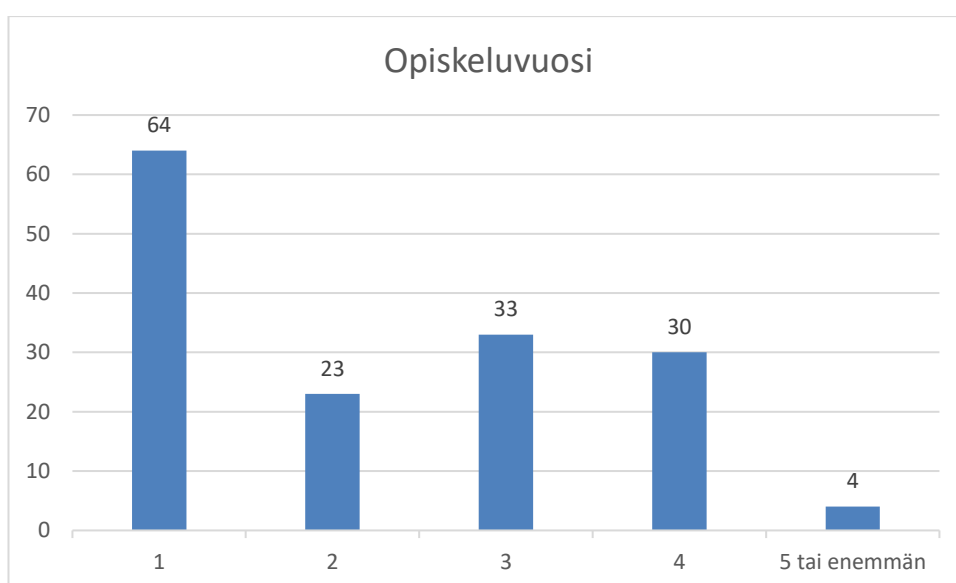
Kuvio 2. Ikä

Vastaajia on suurimmaksi osaksi nuoremasta ikäluokasta. 18-24-vuotiaita on 154 vastaajasta 85,06 prosenttia. 25-30-vuotiaita vastaajia on 9,74 prosenttia. 31-40-vuotiaita vastaajia on 3,90 prosenttia ja loput 1,3 prosenttia ovat yli 40 vuotiaita.

Kuvio 3. Koulutusohjelma

Kyselyyn vastanneiden koulutusohjelman jakautuminen on tasaista. Eniten kyselyyn vastasi sairaanhoitajaksi opiskelevat henkilöt. Koulutusohjelmista vähiten vastauksia tuli ryhmästä Information technology. Liiketaloutta opiskelevien osuus vastanneista oli 34,41 prosenttia. Tekniikan alaa opiskelevista vastasi 33,12 prosenttia. Vähiten vastaajia oli sosiaali- ja terveysalan puolelta 50 vastaajalla.

Kuvio 4. Opiskeluvuosi

Kyselyyn vastanneista suurin osa hajautui 1-4 opintovuoden välille. Ensimmäisen vuoden opiskelijoita on 42 prosenttia. Toisen vuoden opiskelijoita on 15 prosenttia. Kolmannen vuoden opiskelijoita on 21 prosenttia. Neljännen vuoden opiskelijoita on 19 prosenttia. Loput 4 vastaajaa ovat viidennellä tai korkeammalla opiskeluvuodella osuudella 3 prosenttia.

4.2 Talouden hallinta

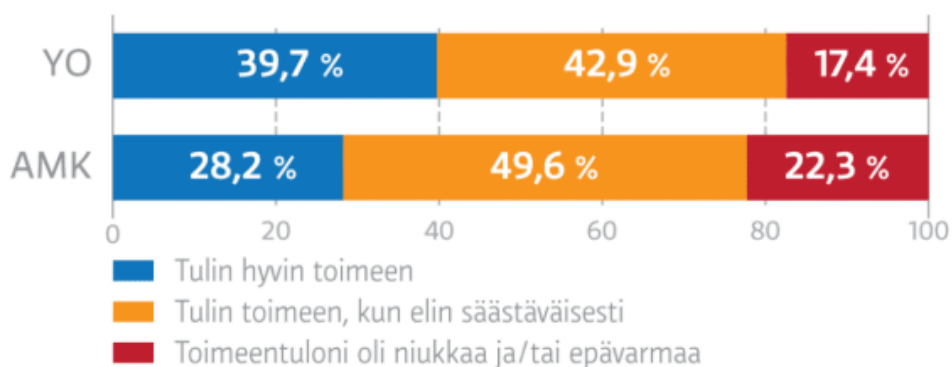
Kuvio 5. Taloudellinen tilanne

Opiskelijoista 12,34 prosenttia ilmoitti taloudellisen tilanteensa olevan tällä hetkellä todella hyvä. Vastanneista puolet vastasi taloudellisen tilanteensa olevan melko hyvä vastausprosentilla 50,65. 29,87 prosenttia opiskelijoista ilmoitti taloudellisen tilanteensa olevan kohtalainen ja 6,49 prosenttia ilmoitti sen olevan melko huono. Vain yksi henkilö ilmoitti taloudellisen tilanteensa olevan todella huono.

Vuonna 2016 tehdystä Opiskelijabarometristä kävi ilmi, että suurin osa yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoista tuntee toimeentulonsa heikoksi opintojen aikana. Tutkimuksen mukaan vajaa 40 prosenttia yliopisto- ja noin 30 prosenttia ammattikorkeakouluopiskelijoista koki taloudellisen tilansa hyväksi. Vastaavasti

toimeentulo-ongelmia oli yliopisto-opiskelijoista 17 prosentilla ja amk-opiskelijoista noin 22 prosentilla. (Otus 2016).

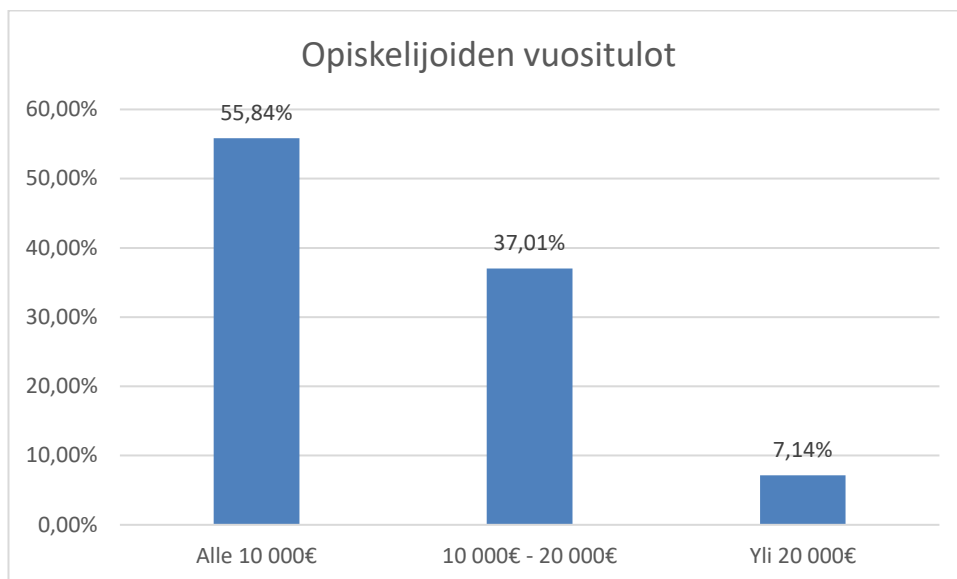
Yleinen toimeentulon kokemus yliopisto- ja amk-opiskelijoiden keskuudessa

Lähde: Otus - Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Yle Uutisgrafiikka

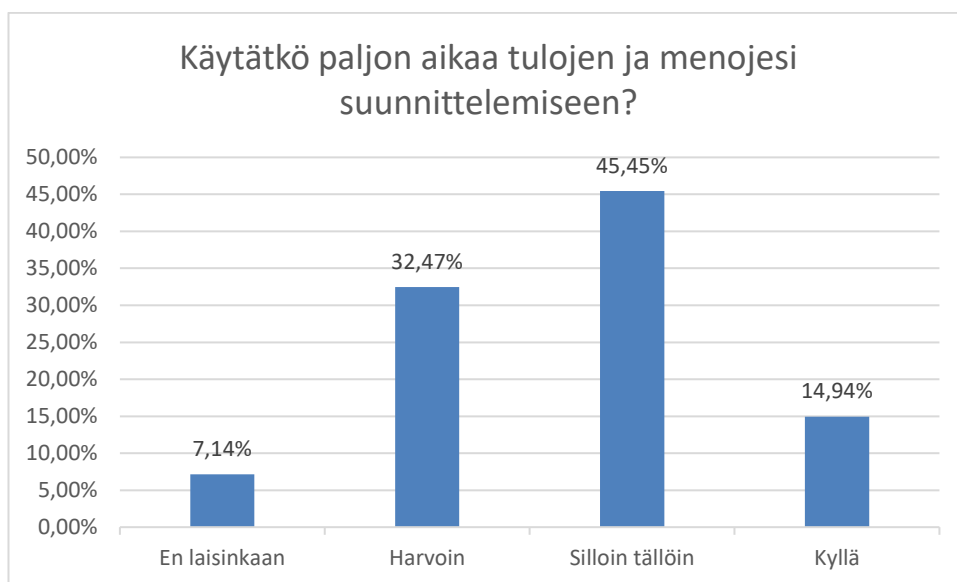
Kuvio 6. Amk- ja yliopiston opiskelijoiden yleinen toimeentulon kokemus vuonna 2016

Verrattaessa vuonna 2016 tehtyyn opiskelijabarometriin, on Vaasan ammattikorkeakoulun päiväpuolen opiskelijoiden taloudellinen tilanne parantunut yleisesti verrattuna muihin Suomen ammattikorkeakouluihin. Tutkimuksen mukaan vain 28 prosenttia ammattikorkeakouluista vastanneista ilmoitti taloudellisen tilanteensa olevan hyvä. Vastaavasti 25 prosentilla ammattikorkeakouluopiskelijoista oli ollut toimeentulo-ongelmia. (Otus 2016).

Kuvio 7. Opiskelijoiden vuositulot

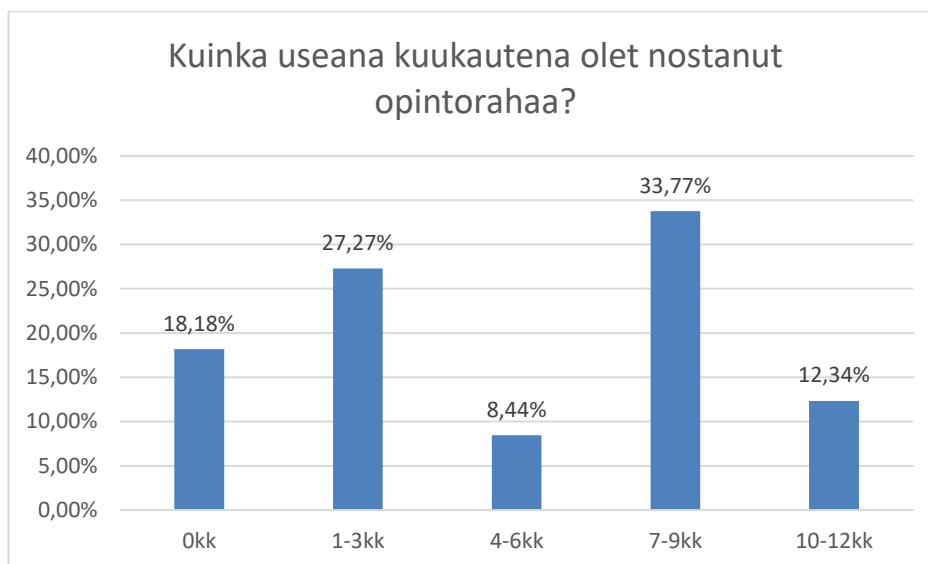
Suurin osa opiskelijoista ilmoitti vuositulojensa olevan alle 10 000 euroa. Kyseinen ryhmä käsittää 55,84 prosenttia 154 vastaajasta. 37,01 prosenttia vastanneista ilmoitti vuosituloikseen 10 000 – 20 000 euroa. Opiskelijoista 7,14 prosenttia ilmoitti ansaitsevansa yli 20 000 euroa vuodessa.

Kuvio 8. Tulojen ja menojen suunnittelu

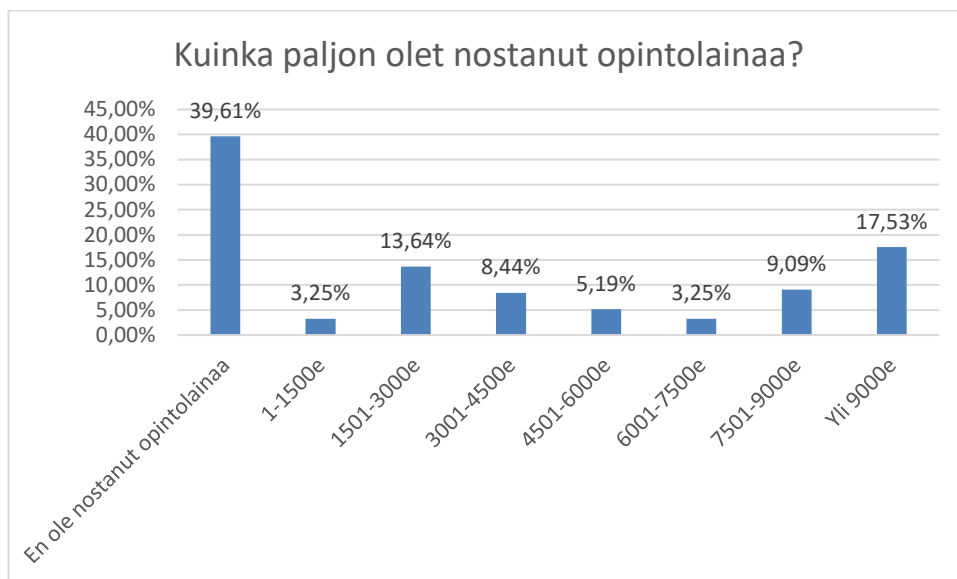
Vastanneista suurin osa ei käytä erityisen paljon aikaa tulojen ja menojensa suunnitteluun. Opiskelijoista 14,94 prosenttia vastasi käyttävänsä paljon aikaa tulojen ja

menojensa suunnitteluun. 7,14 prosenttia kyselyyn vastanneista epätodennäköisimmin käyttäisi ajastaan paljota tulojen ja menojen suunnitteluun. Vastanneista 45,45 prosenttia käyttää silloin tällöin aikaa suunnitteluun, kun taas 32,47 prosenttia vastanneista myöntää suunnitteluun harvoin paljon aikaa.

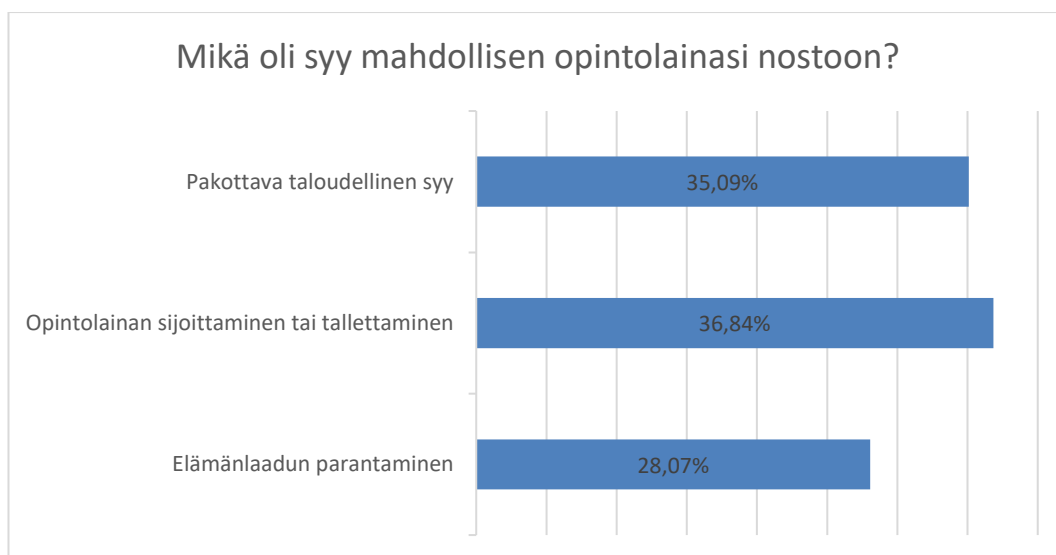
Kuvio 9. Opintoraha

Suurin osa kyselyyn osallistuneista opiskelijoista on nostanut opintorahaa osana opintotukeaan. Nostokuukausiin jaetut vastausvaihtoehdot ovat jakautunut melko tasaisesti. Eniten valintoja saanut vastausvaihtoehto oli 7-9 kuukautta, mikä on tavallisesti opiskelijan vuosittainen tukikuukausimäärä, ellei kesällä suorita lisäopintoja. 12,34 prosenttia opiskelijoista nostaa opintorahaa koko vuodelta. Vastanneista 18,18 prosenttia ei nosta opintorahaa lainkaan. Loput 35,71 prosenttia opiskelijoista nostivat 1-6 kuukautena opintorahaa.

Kuvio 10. Opintolaina

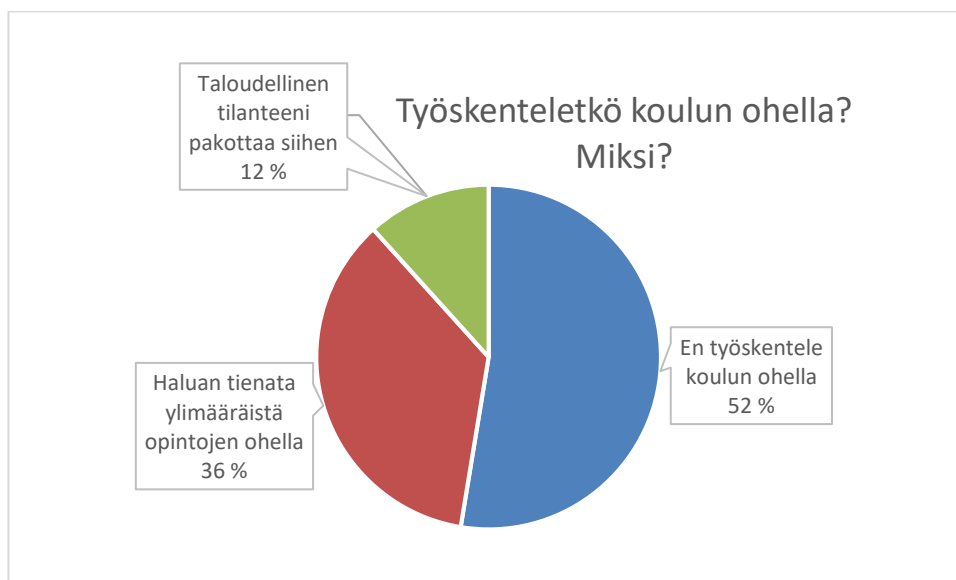
Kyselylomakkeessa kävi ilmi, että opiskelijoista 39,61 prosenttia ei ole nostanut opintolainaa. Vastaavasti loput 60,39 prosenttia on nostanut opintolainaa opintojen aikana. Kyselyyn vastanneista 17,53 prosenttia on nostanut opintolainaa yli 9000 euroa. 13,63 prosenttia opiskelijoista on nostanut opintolainaa 1501-3000 euroa. Muiden vaihtoehtojen valintaprocentit jäivät alle 9,1 prosentin tuloksiin.

Kuvio 11. Opintolainan noston syy

Opintolainan ottaneista suurin osa sijoittaa tai tallettaa sen. 35,09 prosenttia opintolainan ottaneista nostaa opintolainaa pakottavasta taloudellisesta syystä. Vähiten

valittu syy opintolainan nostamiseen on vastanneiden kesken ollut elämänlaadun parantaminen. Vastausvaihtoehtoja oli valittavissa useampia monimuotovalinnan takia. Vastausprosentit vastaavat niiden valintamäärää. Yksi opiskelija vastasi nostaneensa opintolainaa autoa varten.

Kuvio 12. Työskentely koulun ohella

Tutkimukseen osallistuneista 154 henkilöstä 52 prosenttia ei työskentele koulun ohella. Vastaavasti 48 prosenttia vastanneista käy töissä, joista suurin osa ylimääräisen tienaamisen vuoksi. Vain 12 prosenttia vastanneista käy töissä koulun ohella taloudellisen tilanteen pakottamana.

Aikaisemmin vuonna 2019 valmistuneessa opinnäytetyössä kysytään Vaasan ammattikorkeakoulun päiväpuolen opiskelijoiden töissä käyntiä koulun ohella. Kyselyyn vastanneista 61,1 prosenttia vastasi työskentelevänsä koulun ohella. (Engman 2019). Uusiin tutkimustuloksiin verrattaessa voidaan todeta, että opiskelijat työskentelevät nykyään vähemmän koulun ohella.

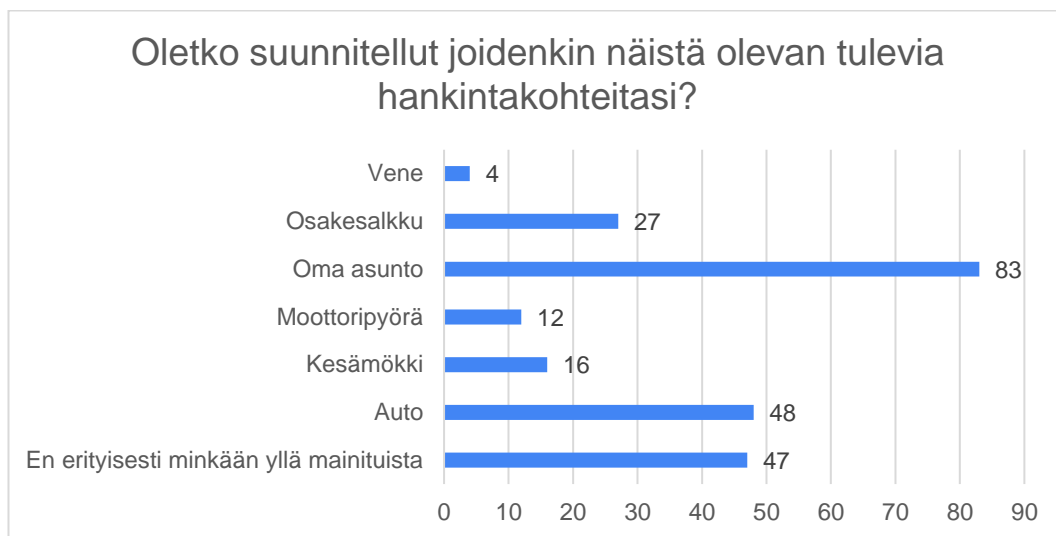
4.3 Säästäminen ja sijoittaminen

Kuvio 13. Säästökohteet

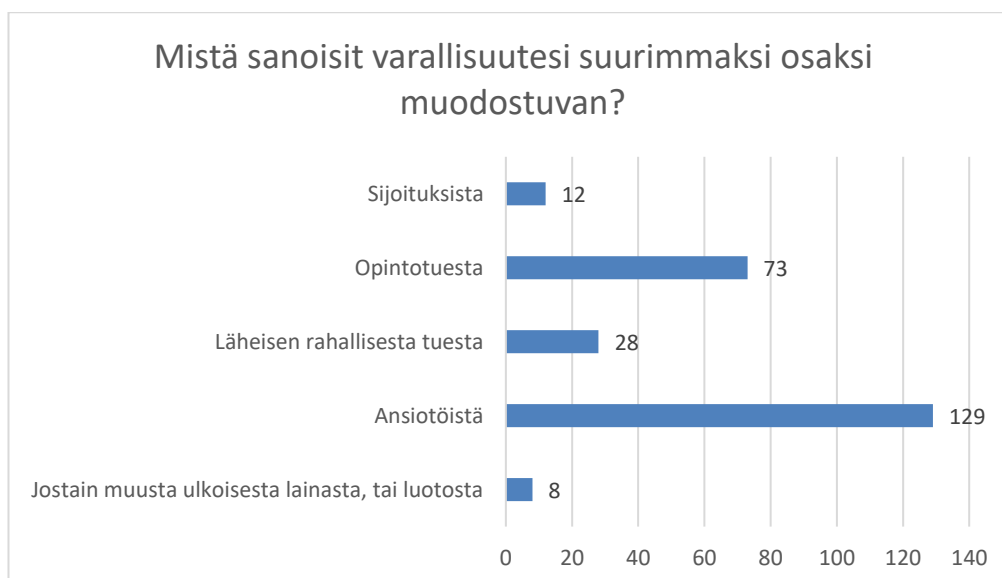
Opiskelijoiden yleisimmät säästökohteet olivat säästö- ja käyttötilit. Kyselystä 81 opiskelijaa sanoi säästävänsä säästötilille ja 80 opiskelijaa vastaavasti käyttötilille. ASP-tili, rahastot ja osakkeet olivat myös osalle tuttuja sijoituskohteita. Yksittäisinä sijoitusvaihtoehtoina ovat opiskelijat myös maininneet asuntojen lainanlyhennykset, sekä erilaiset arvoesineet. Kyseessä on monivalintakysymys, jossa opiskelijat pystyivät valita useamman vastausvaihtoehdoista.

Vuonna 2017 tehdyn tutkimuksen mukaan suomalaisilla on tapana suosia käyttö- ja säästötilejä rahan säästämisestä puhuessa. Kyselyyn vastanneesta 2500 suomalaisesta 78 prosenttia säästää varojansa joko käyttö- tai muulla sijoitustilillä. (Finanssiala 2017). Tähän aikaisempaan tutkimukseen verratessa voidaan todeta, että Vaasan ammattikorkeakoulun päiväpuolen opiskelijoilla on keskimäärin samanlainen varovainen asenne rahojen säästämisen kannalla.

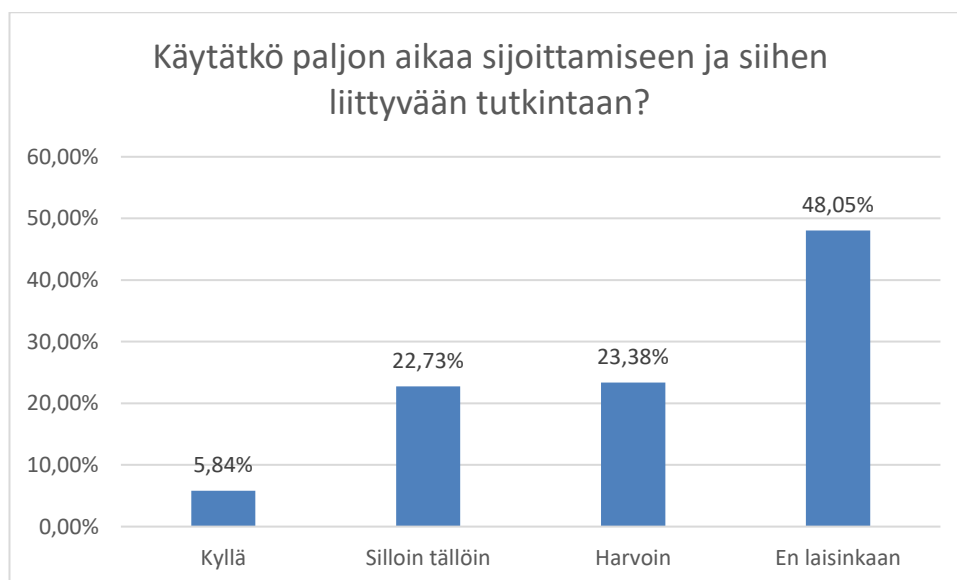
Kuvio 14. Tulevat hankintakohteet

Tässä monivalintakysymyksessä opiskelijoiden yleisimmiksi hankintakohteiksi osoittautui oma asunto ja auto. 27 opiskelijaa suunnittelee osakesalkun hankintaa. Kyselyyn vastanneista 47 opiskelijaa ei ole erityisesti suunnitellut hankkivansa mitään kuviossa mainituista vaihtoehdoista. Yksittäisissä vastauksissa mainittiin muun muassa matkustaminen, vuokraosake, merkkivaatteet, kuvauskalusto ja eläkkeeseen säästäminen.

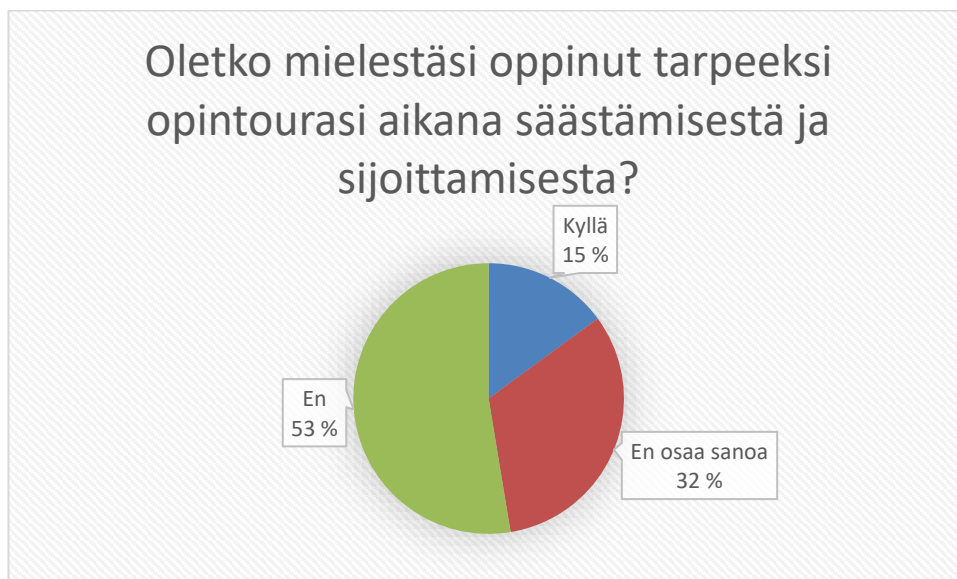
Kuvio 15. Varallisuuden muodostus

129 opiskelijaa ilmoitti monivalintakysymyksessä varallisuutensa suurimmaksi osaksi muodostuvan ansiotöistä kesäisin ja/tai koulun ohella. 73 opiskelijaa vastasi varallisuutensa suurimmaksi osaksi muodostuvan opintotuesta. 28 opiskelijaa vastasi läheisten antaman rahallisen tuen muodostavan suurimman osan varallisuuttaan. 154 opiskelijasta vain 12 vastasi sijoitusten muodostavan suurimman osan varallisuudestaan. Opiskelijoista 8 henkilöä ilmoitti heidän varallisuutensa muodostuvan enimmäkseen jostain muusta ulkoisesta lainasta, tai luotosta. Tässä monivalintakysymyksessä yksittäisissä vastauksissa mainittiin myös TE- toimiston työllistämistuki, perinnöt ja vakuutusyhtiön kuntoutustuki.

Kuvio 16. Sijoittamiseen käytetty aika

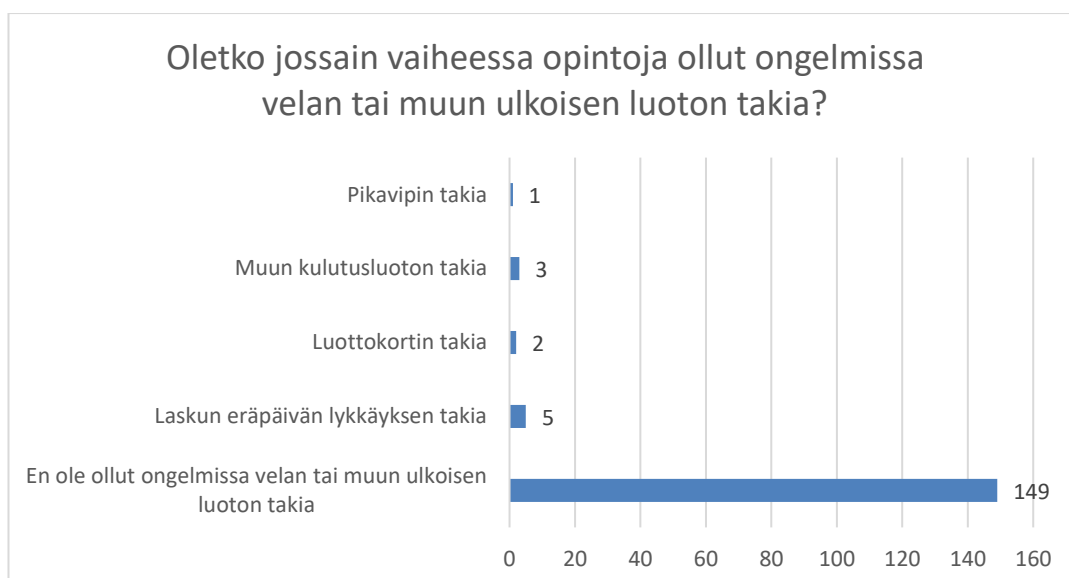
Opiskelijoista 5,84 prosenttia vastasi käyttävänsä paljon aikaa sijoittamiseen ja siihen liittyvään tutkintaan. Vastaajista 46,01 prosenttia vastasi käyttävänsä sijoittamiseen ja siihen liittyvään tutkintaan paljon aikaa joko vain silloin tällöin, tai harvoin. Vähän alle puolet vastanneista ei käytä laisinkaan paljoa aikaa sijoittamiseen ja siihen liittyvään tutkintaan.

Kuvio 17. Säästämisen ja sijoittamisen oppiminen opintouran aikana

Vastaajista vain 15 prosenttia, eli 23 henkilöä on mielestään oppinut tarpeeksi säästämisestä ja sijoittamisesta opintouransa aikana. Kielteisesti vastanneista on 53 prosenttia, eli 82 henkilöä ja epävarmoja vastauksia oli 32 prosenttia, joka käsittää 49 henkilöä.

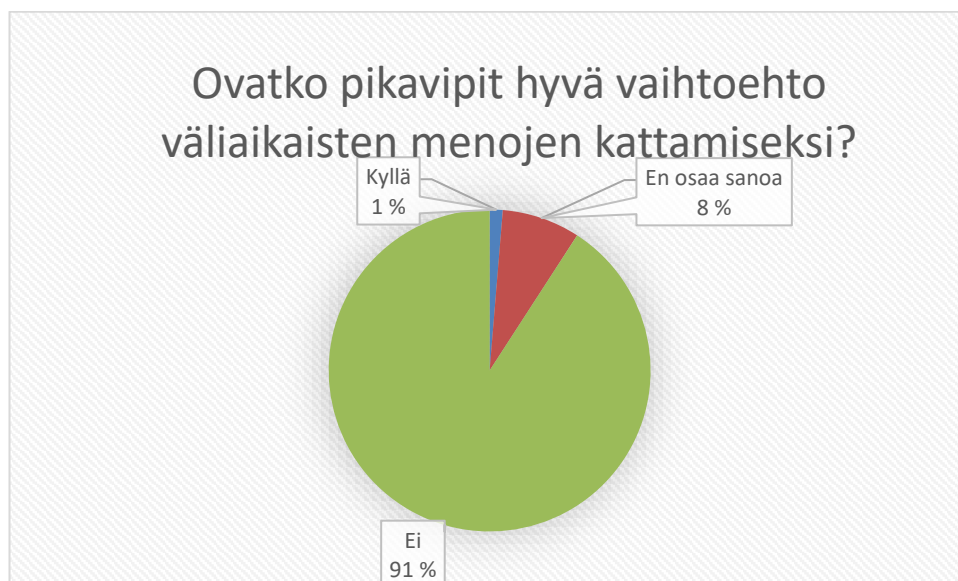
4.4 Ulkoiset luotot ja velkaantuminen

Kuvio 18. Ongelmat velan tai ulkoisen luoton takia

Tässä monivalintakysymyksessä tulee ilmi, että vain 6,5 prosenttia opiskelijoista on ollut ongelmassa velan tai muun ulkoisen luoton takia. Eniten ongelmia vastausvaihtoehdoista valiten on tullut laskun eräpäivän lykkäyksen takia. Seuraavassa kysymyksessä selviää, että velkaongelmien syntyminen oli johtunut joko sopimuksen sisällön tietämättömyydestä, yllättävästä taloudellisesta maksukyvyttömyydestä, tai pitkäaikaisesta taloudellisesta ongelmasta.

Vuonna 2013 tehdyssä opinnäytetyössä Vaasan ammattikorkeakoulun opiskelijoista 5 prosenttia kyselylomakkeeseen vastanneista olivat olleet joskus ongelmassa lainan tai luottojen takaisinmaksun takia. Kyselyyn vastanneet olivat päiväpuolen opiskelijoita. (Hyytiäinen & Hyytiäinen 2013). Aikaisempaan tulokseen verraten ongelmat lainojen ja luottojen kanssa ovat pysyneet alhaisina.

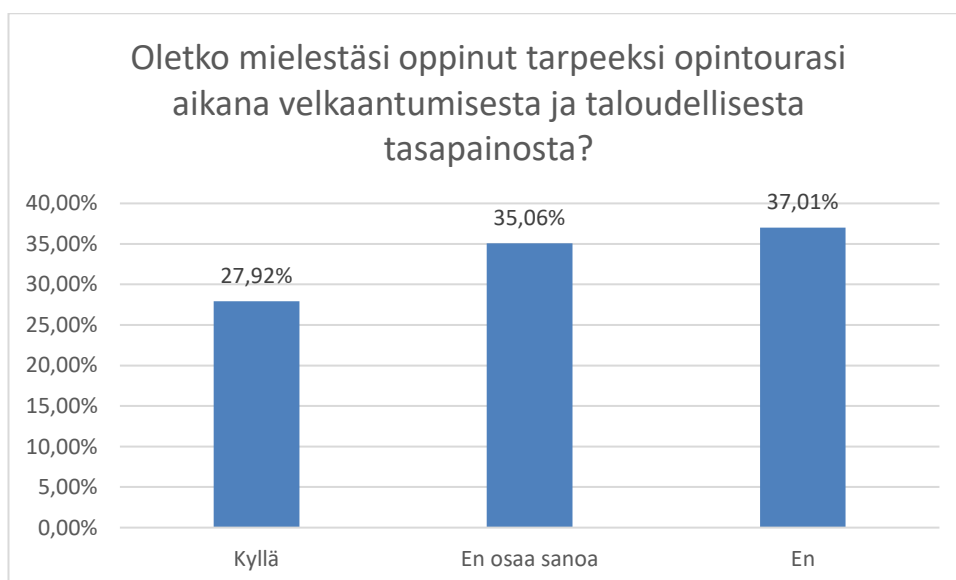
Kuvio 19. Pikavipit hyvä vaihtoehto väliaikaisten menojen kattamiseksi?

Vain kahden henkilön mielestä pikavipit ovat hyvä vaihtoehto väliaikaisten menojen kattamiseksi. 8 prosenttia ei ollut asiasta varmoja ja 91 prosenttia ilmoitti pikavippien olevan huono vaihtoehto väliaikaisten menojen kattamiseksi.

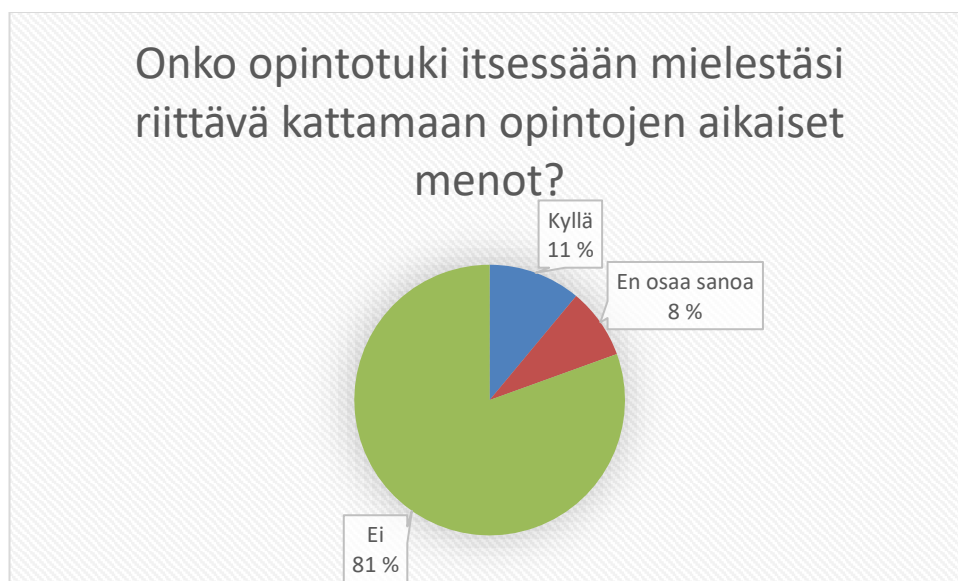
Kuvio 20. Uuden korkolain vaikutus pikavipin ottamiseen

1.9.2019 voimaan tullut korkolaki säättää pikavippien korkotasoa ja kulujen määrää. Sen ideana on vähentää lainanottajien jatkuvasti nousevien maksuongelmien määrää. Se helpottaa myös ongelmien ratkaisua juridiselta puolelta. Vastaajista 8 prosenttia, eli 13 henkilöä vastasi korkolain alentavan heidän kynnystään ottaa pikavippi. 20 prosenttia vastanneista oli epävarmoja ja 72 prosenttia ilmoitti heidän näkemyksensä pikavippeihin pysyvän samana korkolain muutoksesta riippumatta.

Kuvio 21. Arvio opintouran aikana opitusta velkaantumisesta ja taloudellisesta tasapainosta

Kyselyyn osallistuneista opiskelijoista 27,92 prosenttia vastasi heidän oppineet mielestään tarpeeksi velkaantumisesta ja taloudellisesta tasapainosta opintouransa aikana. 37,01 prosenttia opiskelijoista vastasi päinvastoin ja 35,06 prosenttia osallistuneista eivät olleet varmoja vastauksestaan.

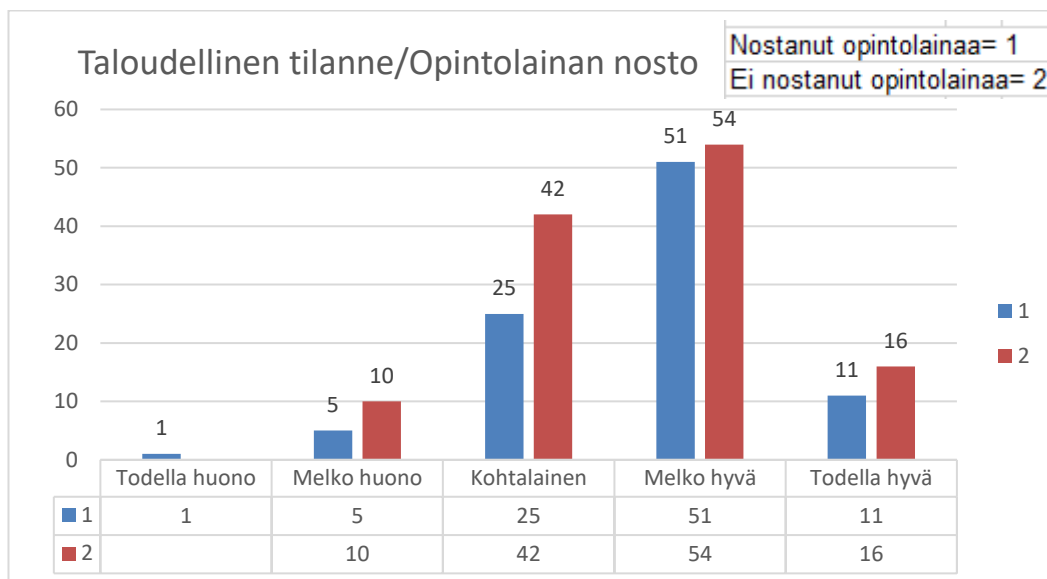

Kuvio 22. Riittäkö opintotuki kattamaan opintojen aikaiset menot?

81 prosenttia vastanneista vastasi opintotuen olevan riittämätön opintojen aikaisiin menojen nähden. 8 prosenttia kyselyyn osallistuneista oli epävarmoja vastauksestaan ja 11 prosenttia opiskelijoista ilmoitti opintotuen riittävän opintojen aikaisiin menoihin.

4.5 Tulosten korrelointi

Tässä kappaleessa korreloin kyselylomakkeesta saamia tietoja. Vastauksien analysoinnin apuna käytän Microsoft Exceliä. Analysointi tapahtuu korreloimalla eri kysymyksiä ja etsimällä sitä kautta epäsuoria vastauksia tutkimuksessa esitettyihin kysymyksiin.

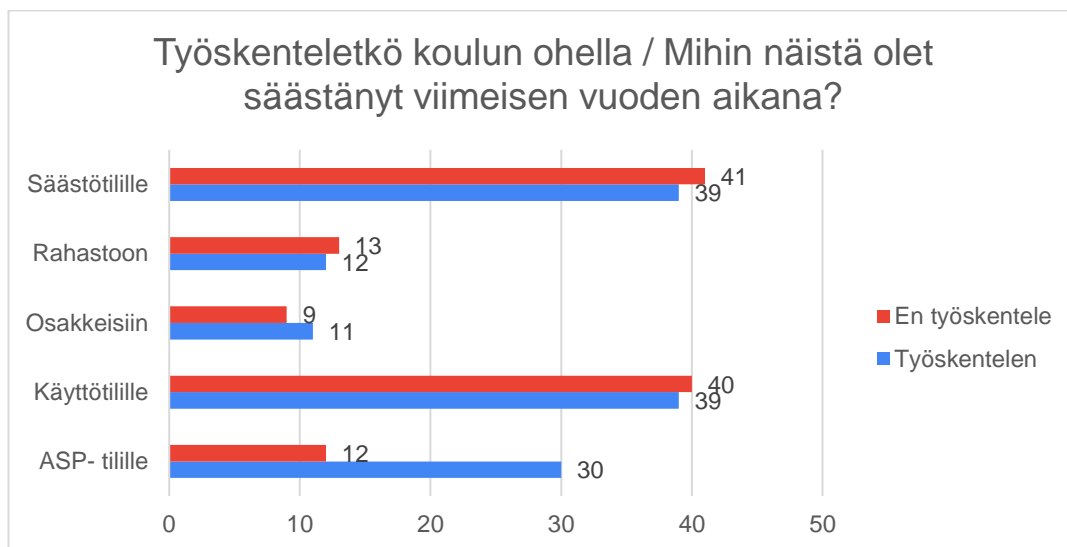

Kuvio 23. Opintolainan vaikutus taloudelliseen tilanteeseen

Opintolainan nostaneista opiskelijoista 11,8 prosenttia ilmoitti taloudellisen tilanteensa olevan todella hyvä. 54,8 prosenttia ilmoitti taloudellisen tilanteensa olevan melko hyvä. 26,9 prosenttia vastasi taloudellisen tilanteensa olevan kohtalainen. 5,4 prosenttia vastasi sen olevan melko huono ja 1 prosentti arvioi taloudellisen tilanteensa olevan todella huono.

Opiskelijoista, jotka eivät olleet nostaneet opintolainaa, 9 prosenttia ilmoitti taloudellisen tilanteensa olevan todella hyvä. 41,8 prosenttia vastanneista ilmoitti taloudellisen tilanteensa olevan melko hyvä. 34,4 prosenttia vastasi taloudellisen tilanteensa olevan kohtalainen ja 8,2 prosenttia ilmoitti taloudellisen tilanteensa olevan melko huono.

Omaan vastausryhmänsä kokoon verraten opintolainan nostaneista melko, tai todella hyväksi vastanneita oli 15,8 prosenttia enemmän opintolainan nostamatta jättäneihin opiskelijoihin verrattuna. Vastauksiin saattaa vaikuttaa henkilökohtainen suhtautuminen opintolainaan, sillä kyseessä on takaisinmaksettava korollinen lainasumma.

Kuvio 24. Töissä käynnin vaikutus säästämiseen ja sijoittamiseen

Opiskelijoiden säästämistä ja sijoittamista koskevassa monivalintakysymyksessä tutkin vastaajien töissä käymisen vaikutusta varojen käyttöön. Töissä käyvät oppilaat valitsivat yhteensä 131 eri säästö- tai sijoituskohtetta. Vastaavasti ne oppilaat, jotka eivät käy töissä valitsivat yhteensä 115 eri säästö- ja sijoituskohtetta. Työskentelevistä oppilaista säästö- tai sijoitusvaihtoehdon valinnoita oli 8,78 prosenttia enemmän. Vastauksien määrä eri vaihtoehdoissa verrattaessa vastausryhmien kokoon on suurin piirtein yhtä suuret lukuun ottamatta ASP-tilille säästäviä oppilaita, joista suurin osa oli töissä käyviä.

Vuonna 2015 tehdyssä tutkimuksessa Haaga-Helian ammattikorkeakoulun oppilaista koulun ohella töissä käyvät oppilaat säästivät ja sijoittivat varojansa enemmän. (Kauppinen 2015). Kyseisen tutkimuksen tulokset täsmäävät tästä tuloksesta saatuihin tietoihin. Kahden tutkimuksen välisestä heijastuksesta voidaan päätellä, että töissä käyvien opiskelijoiden ylimääräiset varat alentavat kynnystä sijoittaa, tai säästää varoja.

5 YHTEENVETO

Kyselytutkimuksen tarkoituksena oli selvittää opiskelijoiden taloudellinen tilanne ja näkemykset sijoittamisen ja säästämisen eri tapoihin. Taloudellisen tilanteeseen liittyi tutkimuksen kannalta myös olennaisesti opiskelijoiden mahdolliset taloudelliset ongelmat velkojen takaisinmaksujen kanssa. Kyselyyn vastasi yhteensä 154 henkilöä kohderyhmän koon ollessa 2022. Vastausprosentiksi tuli 7,6 prosenttia. Tutkimuksen vastausprosentti ei ole tarpeeksi korkea antamaan täysin luotettavaa tutkimustulosta kohderyhmästä. Vastauksien määrää olisi voinut parantaa pidentämällä vastausaikaa tai asettamalla vastanneiden kesken arvottavan palkinnon.

Vastanneista opiskelijoista 48,05 prosenttia, eli 74 henkilöä oli miespuolisia, ja loput 80 henkilöä, eli 51,95 prosenttia oli naispuolisia. Ikäjakaumalta vastaajista suurin osa oli nuoremasta ikäluokasta. 18-24- vuotiaita on 154 vastaajasta 85,06 prosenttia. Opiskelijat jakautuneet melko tasaisesti eri koulutusaloille. Kyselyyn vastanneista suurin osa hajautui 1-4 opintovuoden välille, joista suurin vastausryhmä oli ensimmäisen vuoden opiskelijat.

Taloudellisen tilanteen vastasi suurin osa opiskelijoista olevan melko hyvä tai kohtalainen. Vain yksi opiskelija vastasi taloudellisen tilanteensa olevan todella huono. Vastaajista yli puolet ilmoitti vuositulojensa olevan alle 10 000 euroa. Vastaavasti vain 7,14 prosenttia ilmoitti vuositulojensa ylittävän 20 000 euron rajan. Opiskelijoista suurin osa ei käytä erityisen paljon aikaa tulojen ja menojensa suunnitteluun. Heistä yli 77 prosenttia vastasi käyttävänsä vain harvoin tai silloin tällöin paljon aikaa tulojen ja menojensa suunnitteluun.

Suurin osa kyselyyn osallistuneista opiskelijoista nostivat opintorahaa osana opintotukeaan. Nostokuukausiin jaetut vastausvaihtoehdot ovat jakautunut melko tasaisesti. Vastanneista 18,18 prosenttia ei kuitenkaan nostanut opintorahaa lainkaan. Opiskelijoista 60,39 prosenttia on nostanut opintolainaa opintojen aikana. Vastaavasti 39,61 vastanneista ei ole nostanut lainkaan opintolainaa. Vastausvaihtoehtoina annetut syyt opintolainan ottamiseen olivat saaneet tasaisesti ääniä. Opintolainan sijoittaminen, elämänlaadun parantaminen ja pakottava taloudellinen syy olivat keskenään yhtä suosittuja vastausvaihtoehtoja. Verrattaessa opintolainan

nostamista taloudellisen tilanteen arviointiin voidaan todeta, että omaan vastausryhmänsä kokoon verraten opintolainan nostaneista melko, tai todella hyväksi vastanneita oli 15,8 prosenttia enemmän opintolainan nostamatta jättäneihin opiskelijoihin verrattuna.

Tutkimukseen osallistuneista 52 prosenttia ei työskentele koulun ohella. Vastaa- vasti 48 prosenttia vastanneista käy töissä, joista suurin osa ylimääräisen rahan tie- naamisen vuoksi. Opiskelijoiden yleisimmät säästökohteet olivat säästö- ja käyttö- tilit. Kyselystä 81 opiskelijaa sanoi säästävänsä säästötilille ja 80 opiskelijaa vas- taavasti käyttötilille. ASP- tili, rahastot ja osakkeet olivat myös osalle tuttuja sijoit- tuskohhteita. Verrattaessa töissä käymisen vaikutusta säästämisen ja sijoittamisen populariteettiin voidaan todeta, että työskentelevistä oppilaista säästö- tai sijoitus- vaihtoehdon valinneita oli 8,78 prosenttia enemmän. Suosituimmat tulevaisuuden säästökohteet olivat oppilaiden mielestä oma asunto ja auto. 27 opiskelijaa suunnit- telee myös osakesalkun hankintaa. Kyselyyn vastanneista 47 opiskelijaa ei ole eri- tyisesti suunnitellut tulevaisuuden säästökohdetta.

Opiskelijoista 77,9 prosenttia ilmoitti monivalintakysymyksessä varallisuutensa suurimmaksi osaksi muodostuvan ansiotöistä saatavasta tuloista kesäisin ja/tai kou- lun ohella. Vastaajien kesken toiseksi eniten ääniä saanut tulonlähde oli opintotuki. Kyselytutkimukseen osallistuneista 46,01 prosenttia vastasi käyttävänsä sijoittami- seen ja siihen liittyvään tutkintaan paljon aikaa joko vain silloin tällöin, tai harvoin. Vähän alle puolet vastanneista ei käytä paljon aikaa sijoittamiseen ja siihen liitty- vään tutkintaan. Vastaajista vain 15 prosenttia on mielestään oppinut tarpeeksi sääs- tämisestä ja sijoittamisesta opintouransa aikana. Kielteisesti vastanneista opiskeli- joita oli 53 prosenttia.

Vain 6,5 prosenttia opiskelijoista on ollut ongelmassa velan tai muun ulkoisen luo- ton takia. Suurin syy takaisinmaksuun liittyviin velkaongelmiin oli ollut takaisin- maksun lykkäys pitkäaikaisten taloudellisten ongelmien takia. Vain kahden henki- lön mielestä pikavipit ovat hyvä vaihtoehto väliaikaisten menojen kattamiseksi. 91 prosenttia ilmoitti pikavippien olevan huono vaihtoehto väliaikaisten menojen kat- tamiseksi. Kysyttäessä pikavippeihin kohdistuvaa korkolain muutosta vastaajista 8

prosenttia, eli 13 henkilöä vastasi uuden korkolain alentavan heidän kynnystään ottaa pikavippi. 72 prosenttia ilmoitti heidän näkemyksensä pikavippeihin pysyvän samana.

Kyselyyn osallistuneista opiskelijoista 27,92 prosenttia vastasi heidän oppineet mielestään tarpeeksi velkaantumisesta ja taloudellisesta tasapainosta opintouransa aikana. 37,01 opiskelijoista vastasi päinvastoin. 81 prosenttia vastanneista vastasi opintotuen olevan riittämätön opintojen aikaisiin menojen nähden ja 11 prosenttia opiskelijoista ilmoitti opintotuen riittävän opintojen aikaisiin menoihin.

Vastaten tutkimustehtävän kysymyksiin voidaan todeta, että Vaasan ammattikorkeakoulun opiskelijoiden taloudellinen tilanne on enimmäkseen kohtalainen tai melko hyvä. Tulos kallistuu siis enemmän paremman puolelle. Vuonna 2016 tehdyn opiskelijabarometrin mukaan on Vaasan ammattikorkeakoulun päiväpuolen opiskelijoiden taloudellinen tilanne parantunut muihin ammattikorkeakouluihin verrattuna. Opiskelijat kertoivat varallisuutensa suurimmaksi osaksi muodostuvan ansiotöistä saaduista tuloista ja opintotuesta. Tuloksia tutkiessa huomasin, että tilastollisesti opintolainan ottaneet näkivät taloudellisen tilanteensa paremmaksi, kuin opintolainan ottamatta jättäneet opiskelijat. Toisen korreloinnin mukaan voidaan myös todeta, että töissä käyvistä opiskelijoista suurempi määrä oli valinnut joitain sijoituskohteita töissä käymättömiin opiskelijoihin verrattuna. Suurin osa opiskelijoista ei käytä erityisen paljon aikaa tulojen ja menojensa suunnitteluun. Säästämisen ja sijoittamisen suurimmiksi kohteiksi osoittautui säästö- ja käyttötilit, kuten aikaisemmissa tutkimuksissa on huomattu. Velkaongelmien ja takaisinmaksuongelmien määrä opiskelijoiden kesken on todella alhainen. Pitkäaikaiset taloudelliset ongelmat olivat yleisimpänä syynä näihin ongelmiin.

5.1 Tutkimuksen luotettavuus, tarkkuus ja itsearviointi

Olen parhaani mukaan poistanut kyselylomakkeesta saaduista tuloksista virheelliset ja huolimattomasti annetut vastaukset. Tutkimuksen luotettavuutta alentaa otoskoon riittämättömyys, vaikka se sisälsikin tasaisesti jaettuna vastauksia kummaltakin sukupuolelta, eri koulutusaloilta ja ikäluokilta. Otoskoon takia jatkokysymykset esimerkiksi opiskelijoiden velkaongelmiin riippuen ei tuottanut

konkreettista tulosta tutkimuksen kannalta. Vastausvaihtoehdoksi annettu ”En osaa sanoa” kavensi jossain määrin muiden ennalta määrättyjen vastausvaihtoehtojen valintamäärää.

Kyselylomakkeeseen vastannut otosryhmä itsessään vastasi suunniteltua rajausta. Vastanneet olivat Vaasan ammattikorkeakoulun päiväpuolen suomenkielisiä opiskelijoita. Vastausvaihtoehdoksi annettu ”Muu, mikä?” kavensi myös jossain määrin muiden vaihtoehtojen valintamäärää, mutta mahdollisti samalla tarkemman ja henkilökohtaisemman näkemyksen lomakkeessa asetettuihin kysymyksiin.

5.2 Mahdolliset jatkotutkimuskohteet

Mielestäni mielenkiintoinen jatkotutkimuskohde olisi sisällyttää monimuototutetuksen opiskelijat mukaan ja jakaa siten tutkimusryhmä kahtia ja vertailla näitä ryhmiä keskenään. Opiskelijoiden toimeentulo- ajankäyttö-, sekä koulumenestykselliset tilastot saataisiin vertailuun. Tästä hyötyisi erityisesti ammattikorkeaa aloittavat opiskelijat, jotka arpovat kahden toteutusryhmän välillä.

Eri koulutusohjelmien vertailu keskenään olisi mielenkiintoista, mutta se vaatisi suuremman vastausmäärän. Suomen korkeakoulujen sisällyttäminen ja vertailu olisi myös mielenkiintoinen idea. Esimerkiksi Vaasan yliopiston ja Vaasan ammattikorkeakoulun välisen vertailun tulokset kiinnostaisi alueelle muuttavia opiskelijoita.

LÄHTEET

Aaltonen, M. Opintolainat kasvavat ennätysvauhtia, suurin syy opintotuen uudistukset. 2017. Viitattu 30.8.2019. <https://www.eurojatalous.fi/fi/blogit/2017/opintolainat-kasvavat-ennatysvauhtia-suurin-syy-opintotuen-uudistukset/>

Crowne, D. & Marlowe, D. 1960. The Marlowe–Crowne Social Desirability Scale (MC–SDS)

Engman, O. Vaasan ammattikorkeakoulun opiskelijoiden toimeentulotutkimus. 2019. Viitattu 06.09.2019. (<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/170440/Opinn%c3%a4ytety%c3%b6.pdf?sequence=2&isAllowed=y>)

Financer 2018a. Onko osamaksulla ostaminen hyvä idea. Viitattu 25.08.2019. <https://financer.com/fi/onko-osamaksulla-ostaminen-hyva-idea/>

Financer 2018b. Säästötili. Viitattu 27.08.2019. <https://financer.com/fi/saasta-sijoita/saastotili/>

Finanssiala 2017. Säästäminen, luotonkäyttö ja maksutavat. Viitattu 27.08.2019. http://www.finanssiala.fi/materiaalit/SLM_2017_Tutkimusraportti.pdf

Hänninen, J. 2012. Palkkapäivälainaamista Suomen malliin. Helsinki. Helsingin Sanomat

Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. Helsinki. Edita Publishing Oy.

Hyytiäinen, J. & Hyytiäinen, J. Vaasan ammattikorkeakoulun opiskelijoiden opiskelu, kulutus ja toimeentulo. 2013. Viitattu 05.08.2019. <https://www.theseus.fi/handle/10024/59642>

Kauppinen, K. Haaga Helian ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoiden säästäminen ja sijoittaminen. 2015. Viitattu 28.08.2019. <https://www.theseus.fi/handle/10024/99456>

Kela 2019a. Opintotuki. Viitattu 20.8.2019. <https://www.kela.fi/opintotuki>

Kela 2019b. Yleinen asumistuki. Viitattu 20.8.2019. <https://www.kela.fi/yleinen-asumistuki>

Kela 2019c. Opintoraha. Viitattu 20.8.2019. <https://www.kela.fi/opintotuki-opintoraha>

Kela 2019d. Opintolainahyvitys. Viitattu 21.8.2019. <https://www.kela.fi/opintolainahyvitys-maara-ja-maksaminen>

Kela 2019e. Tilasto opintotuesta. Viitattu 20.8.2019. https://www.kela.fi/tilastot-aiheittain_tilasto-opintotuesta

Kela 2019f. Opiskelijan omat tulot. Viitattu 21.8.2019. <https://www.kela.fi/opintotuki-omat-tulot>

OP 2019. ASP-tili. Viitattu 31.08.2019. <https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/paivittaiset/tilit/asp-tili>

Otus 2016. Opiskelijabarometri. Viitattu 25.10.2019. <https://www.otus.fi/julkaisut/?kategoria=opiskelijabarometri>

Random House Unabridged Dictionary, Random House, 2006

Tiainen, P. 2019. Uusi korkolaki astuu voimaan – Mitä se tarkoittaa kuluttajille. Viitattu 29.10.2019. <https://www.talouteni.fi/blogi/2019/08/uusi-korkokatto>

Tilastokeskus 2017. Joka toinen opiskelija kävi opintojen ohella työssä. Viitattu 05.09.2019 http://tilastokeskus.fi/til/opty/2015/opty_2015_2017-03-17_tie_001_fi.html

Tilastokeskus 2019. Validiteetti. Viitattu 04.09.2019. <https://www.stat.fi/meta/kas/validiteetti.html>

Uuttu, A. Talouden lukutaito Vaasan ammattikorkeakoulussa. 2018. Viitattu 30.08.2019. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/157683/Uuttu_Ade-liina.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Vamk 2019. Amk-tutkinnot. Viitattu 19.09.2019. <http://www.vamk.fi/haku/amk-tutkinnot/>

LIITTEET

LIITE 1. Saatekirje

Hyvä Vaasan ammattikorkeakoulun opiskelija,

Opiskelen Vaasan ammattikorkeakoulussa taloushallintoa ja olen tekemässä opinnäytetyötä koskien koulumme opiskelijoiden taloudellista hallintaa. Tutkimuksen tavoitteena on kartoittaa opiskelijoiden taloudellista tasapainoa, sekä tuoda esille kokemuksia ja näkökulmia säästämisestä ja velkaantumisesta. Kysely koostuu kokonaan valmiiksi luoduista vastausvaihtoehdoista ja vie aikaa alle 5 minuuttia. Kyselyyn osallistuminen vaatii Google-tilin.

*Osallistuminen ja vastaukset ovat täysin anonymiä, eikä sähköpostiosoitteita kerätä talteen. Kyselyyn pääset klikkaamalla alla olevaa linkkiä:
https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfpkBHW5UzoEGVSw4kQ5w7MLgV-KZmnoxEfacepO93mUxDyMg/viewform?usp=sf_link*

*Vastaathan kyselyyn viimeistään 22.9.2019 mennessä.
Kiitän vastauksestasi jo etukäteen, sillä joka ikinen vastaus on tärkeä tutkimuksen kannalta!*

Syysterveisin,

Jere Ojala

LIITE 2. Kyselylomake

Tutkimus Vaasan ammattikorkeakoulun opiskelijoiden taloudellisesta hallinnasta

Vastausvaihtoehtojen ollessa neljän muotoiset, on kyseessä monivalintakysymys.
Lomakkeen vastaukset ovat täysin anonyymejä.

*Pakollinen

Sukupuoli *

- Nainen
 Mies

Ikä *

- 18-24v
 25-30v
 31-40v
 41-

Mikä on koulutusasi? *

- Liiketalous, taloushallinto
- Liiketalous, markkinointi
- Liiketalous, kansainvälinen kauppa
- Liiketalous, oikeushallinto
- Liiketalous, tietojenkäsittely
- Liiketalous
- International business
- Insinööri, konetekniikka
- Insinööri, sähkötekniikka
- Insinööri, tietotekniikka
- Insinööri, ympäristötekniologia
- Insinööri, energiatekniikka
- Information technology
- Sosiaali- ja terveysala, sosionomi
- Sosiaali- ja terveysala, sairaanhoitaja
- Sosiaali- ja terveysala, terveydenhoitaja

Monettako vuotta opiskelet? *

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5 tai enemmän

Vuositulot *

- Alle 10 000€
- 10 000€ - 20 000€
- Yli 20 000€

Käytätkö paljon aikaa tulojen ja menojesi suunnitteluun? *

- Kyllä
- Silloin tällöin
- Harvoin
- En laisinkaan

Minkäläiseksi koet taloudellisen tilanteesi tällä hetkellä? *

- Todella hyvä
- Melko hyvä
- Kohtalainen
- Melko huono
- Todella huono

Kuinka useana kuukautena olet nostanut opintorahaa? *

- 0kk
- 1-3kk
- 4-6kk
- 7-9kk
- 10-12kk

Kuinka paljon olet nostanut opintolainaa? *

- En ole nostanut opintolainaa
- 1-1500e
- 1501-3000e
- 3001-4500e
- 4501-6000e
- 6001-7500e
- 7501-9000e
- Yli 9000e

Mikä oli syy mahdollisen opintolainasi nostoon?

- Elämänlaadun parantaminen
- Pakottava taloudellinen syy
- Opintolainan sijoittaminen tai tallettaminen
- Muu...

Työskenteletkö koulun ohella? Miksi? *

- Taloudellinen tilanteeni pakottaa siihen
- Haluan tienata ylimääräistä opintojen ohella
- En työskentele koulun ohella

Mihin näistä olet säästänyt rahaa viimeisen vuoden aikana? *

- Käyttötillille
- Säästötillille
- ASP- tilille (Asuntosäästöpalkkiotili)
- Rahastoon
- Osakkeisiin
- En erityisesti mihinkään yllä mainituista
- Muu...

Käytätkö paljon aikaa sijoittamiseen ja siihen liittyvään tutkintaan? *

- Kyllä
- Silloin tällöin
- Harvoin
- En laisinkaan

Oletko mielestäsi oppinut tarpeeksi opintourasi aikana säästämisestä ja *

- Kyllä
- En osaa sanoa
- En

Oletko jossain vaiheessa opintoja ollut ongelmassa velan tai muun ulkoisen *

- Laskun eräpäivän lykkäyksen takia
- Luottokortin takia
- Pikavipin takia
- Muun kulutusluoton takia
- En ole ollut ongelmassa velan tai muun ulkoisen luoton takia
- Muu...

Oletko suunnitellut joidenkin näistä olevan tulevia hankintakohteitasi?

- Oma asunto
- Auto
- Osakesalkku
- Kesämökki
- Vene
- Moottoripyörä
- En erityisesti minkään yllä mainituista
- Muu...

Mistä sanoisit varallisuutesi suurimmaksi osaksi muodostuvan? *

- Ansiotoista (kesäisin ja/tai koulun ohella)
- Opintotuesta
- Lähisen rahallisesta tuesta
- Sijoituksista
- Jostain muusta ulkoisesta lainasta, tai luotosta
- Muu...

Jos vastasit edelliseen myöntävästi, niin mikä oli syy kyseisen velan ongelmien

- Tietämättömyys sopimuksen sisällöstä
- Yllättävä taloudellinen maksukyvyttömyys
- Pitkäaikainen taloudellinen ongelma
- Takaisinmaksun suunnittelemattomuus
- Muu...

Ovatko pikavipit hyvä vaihtoehto väliaikaisten menojen kattamiseksi?

- Kyllä
- En osaa sanoa
- Ei

Alentaako 1.9.2019 voimaan tullut korkolaki
kynnystäsi ottamaan pikavippiä?

Valintaruudut

Uuden korkolain mukaan pikavipeissä oleva korko saa olla maksimissaan 20 prosenttia aikaisemman 50 prosentin sijaan. Tämän lisäksi kokonaiskulujen tulee pysyä 150 eurossa/vuosi, ellei laina-aika ylitä 30 päivää. Tällöin kustannukset voivat olla 5 euroa päivässä. Lakimuutoksen päätarkoituksena on vähentää velkaongelmien kasvavaa määrää.

- Kyllä ×
- En osaa sanoa ×
- Ei ×
- Muu... ×
- Lisää vaihtoehto

Pakollinen

Oletko mielestäsi oppinut tarpeeksi opintourasi aikana velkaantumisesta ja *

- Kyllä
- En osaa sanoa
- En

Oletko mielestäsi oppinut tarpeeksi opintourasi aikana velkaantumisesta ja *

- Kyllä
- En osaa sanoa
- En

Onko opintotuki itsessään mielestäsi riittävä kattamaan opintojen aikaiset *

- Kyllä
- En osaa sanoa
- Ei

Kiitos vastauksistasi!